

SUVOKTI DABARTĮ, SUPRASTI PRAEITĮ

Dail. Algirdas Kurauskas apie taikomosios dailės problemą ir avangardinius meno prasiveržimus

Šiandien Čiurlionio galerijoje atidaromos dail. Algirdo Kurausko parodos proga, pačių eksponatų dar nemačius, kyla visa eilė klausimų, kuriuos, manytume, geriausia išsiaiškinti su tų problemų kaltininku — dailininku. Vienos jų liečia artimiausią patį parodos autorių, kitos apima tas moderniojo meno padaras ir jų tarpusavio santykius bei raidos vingius, kurie, mūsų manymu, Algirdui Kurauskui yra arčiau prie širdies.

— Jaučiame, kad pastarųjų metų Jūsų dėmesys ir kasdienio darba praktika siejosi su taikomuoju menu, arba dar siauriau — su taikomąja, gal ir komercine grafika. Ar ši Čiurlionio galerijoje įsisižė paroda bus irgi panašaus pobūdžio?

— Parodoje išstatyti darbai tikrumoje yra savaitgalių ir laisvalaikio bandymai, eksperimentai su medžiaga bei technika, nepažįstamomis ir man nebandytomis priemonėmis. Išskyrus lietuvių spaudai darytas iliustracijas bei piešinius, grynai komercinio pobūdžio darbų šioje parodoje vengiau: su jais esu dalyvavęs specialiai tam reikaliui skirtose parodose. Ši paroda gal parodys lankytojui, kokiomis priemonėmis priartėju ir į taikomąją grafiką.

— Apie išstatytuosius šioje parodoje Jūsų darbus dalykiškai tegu kalbės recenzentai ir tegu savo nuomonę bei komentarus susiformuluoja pats parodos lankytojas. Mums čia labiau rūpėtų Jūs užkalbinti tokiu bendriniu, bet menu besidomintiems gana smalsiu klausimu, būtent: kur yra riba tarp, jei taip galima pasakyti, grynjo meno ir taikomojo meno? Ir apsimai, ar tokia riba egzistuoja dabar ir ar kada nors egzistavo?

— Žvelgdami į praeities meno darbus, retai keliamo tokį "taikomumo" ir "grynumo" klausimą. Kažkodėl mums retai kyla reikalas skirstyti į tokias kategorijas, pavyzdžiui, kad ir graikų šventyklų skulptūra ir paprasčiausią helenišką kasdieninio vartojimo vazą. Į viduramžių manuskriptą ar 17 a. gobeleną žiūrėdami, mažai sau galvą tekvaršiname jų paskirtimi — žiūrime į juos, kaip į meno kūrinius.

Kad šių dienų cigarečių pakelio paskirtis yra kiek kitokia negu, sakysime, graikų vazos savo laikais, tatau galime be vargo suprasti. Sunkiau tačiau suvokti mūsų dienų žmogaus dvilypumą, kur vieni estetikos mastai taikomi kasdieniniam gyvenimui, o kiti — šventadienio pakilimo momentams.

Atrodo, jog praeities žmogus buvo vientisesnis, pastovesnis ir gyveno tobulesnėje harmonijoje su aplinka. Praeityje menininkas ar meno amatininkas — artizanas, nepažinęs šiandien mechanizuoto, specializuoto ir griežtomis kategorijomis suskirstyto darbo, bei nežinodamas multiplikavimo palaimos ir pragaištingumo, atrodo, turėjo daugiau profesinės savigarbos ir gal dėl to visuomenės buvo

daugiau gerbiama ir tausojama. Gal pats menininkas anuomet geriau suprato savo laiką?

Modernusis, taip vadinamas, grynasis menas turi begalinės reikšmės, bekuriant nūdienę (vizualinę) mūsų aplinką. Dažnai mes tos reikšmės ir ryšio tarp grynjo ir taikomojo meno nepastebime, gal būt, ieškodami prototipų ne ten, kur turėtume juos rasti...

Mašinos civilizacijos amžius stato kiek skirtingesnius reikalavimus grynjo, taikomojo meno dailininkui, artizanui, amatininkui ir kiekvienam individui, įsijungusiam į aplinkos kūrimą, negu praeityje. Užuoat ieškodami ryšio ir rasdami skirtumus ten, kur jų iš tikrųjų nėra, grynajame ir taikomajame mene, statome save pavojun būti apimtiems visiškam "specialy-

bių" vėžiui, nikinančiam mūsų laikų dvasią...

Tiesa, kad grynjo menininko uždavinys yra skirtingas nuo taikomosios (dekoratyvinės ar projektuojamosios architektūros ar pramonės) dailės kūrėjo uždavinio. Tiesa, kad jų priemonės neretai gerokai skiriasi. Tačiau abu jie yra savo laiko stiliaus kūrėjai. Jei taikomosios dailės menininkas dažnu atveju turi atsiskyti grynjo meno atstovui būtino subtilumo, intymumo ir subjektyvios ekspresijos, tai ne todėl, kad jis tą sąmoningai paneigia, bet tik todėl, kad priešingu atveju jo atliekamas darbas praras savo pačią esmę ir prasmę.

Architektūra ir kasdienio vartojimo daiktai, be abejo, skiriasi savo paskirtimi nuo paveiklo ir skulptūros; pastarieji yra

skirti grynai meniniam išgyvenimui (ne pasigrožėjimui!).

Bet ant kėdės sėdi tas pats žmogus, laikydamas rankoje knygą, kuri ne tik savo turiniu, bet ir išvaizda (kaip ir kėdė) skirta civilizuotam, kultūringam žmogui. Kodėl graikai, viduramžiai ir renesansas tai suprato? Atsakymą čia teks surasti pačiam skaitytojui, o gal jis jį jau seniai turi?

— Ką galvotumėte apie pačią paskučiausią amerikiečių ieškojimų avantiūrą, taip vadinamąją Pop meną? Ar jo šaknys neslypi taip labai sukomercintose visose šios dienos gyvenimo srityse? Ir ar šitoks menas gali turėti kokios nors išlikimo vilties?

— Naujieji posūkliai mene, iš tikrųjų, yra evoliucijos išdava, nežiūrint, kaip revoliucingai, triukšmingai, nepriimtina, atstumiančiai ir arogantiškai bei ciniškai naujosios deklaracijos besikambėtų. Kiekvienas naujas meno judėjimas yra ne vien protestas prieš subanalintą rutiną, negailestingai kertąs galvą "amžinoms" ir "nustatovėjusioms" meninėms vertybėms, bet dažnai toks naujas "viešas skandalas" pasėja ir tokius daigus, kurie ilgainiui sulapoje, tampa priimtini ne tik elitui ir meno avangardui, bet ir šiaip jau civilizuotam piliečiui.

"Pop" menas, būdamas dienos naujovė, tuo tarpu, žinoma, yra mados, smalsumo ir sensacijos dalykas — daugiau stebinantis ir gąsdinantis plačiąją visuomenę, mažiau — pavienius dailininkus.

"Pop" judėjimas, nors kai kurių kritikų ir skeptiškai sutinkamas, o tačiau savyje jis telkia ir labai įdomių naujovių? Šito pokalbio rėmuose būtų nepapraktiška į išsamesnius komentarus leistis.

Norėčiau tik sutikti su vieno amerikiečio meno kritiko kurioziškai skambančiu tvirtinimu, kad naujų posūkių pačiais pikčiausiais oponentais nėra plačioji visuomenė ar meno kritikai, bet priešingai — patys menininkai. Ir tiek praeityje ir dabar kiekvienas naujas srovinis judėjimas dažnai išmuša pačius tikruosius ginklus seniau pripažintiems meistrams... Tenka persiorientuoti, kas jau nėra toks paprastas ir visada smagus reikalas.

"Pop art" priežastingumas glūdi ne vien mūsų, dažnai ir absurdo supamoje, aplinkoje. Jis turi ir gilesnių, grynai meno estetiką ir paveiklo sampratą liečiančių įdomių, kad ir ne absoliučiai originalių, tačiau vertų dėmesio "formalistinių" — teoretinių teigimų. Individualūs kūrėjai, kurie pajėgs savo žodines tezes patvirtinti darbais, be abejo, atskleis naują meno epochą.

— Spėliojant visos mūsų moderniosios kultūros ateitį, kuria kryptim pasineš, Jūsų manymu, visa ateities meno raida?

— Spėlioti ateities meno raidą, man atrodo, kiek slidus rei-

Algirdas Kurauskas

Iš parodos Čiurlionio galerijoje

Vėlinės (tušas)

Kertinė Paraštė

O KAS VAIKAMS?

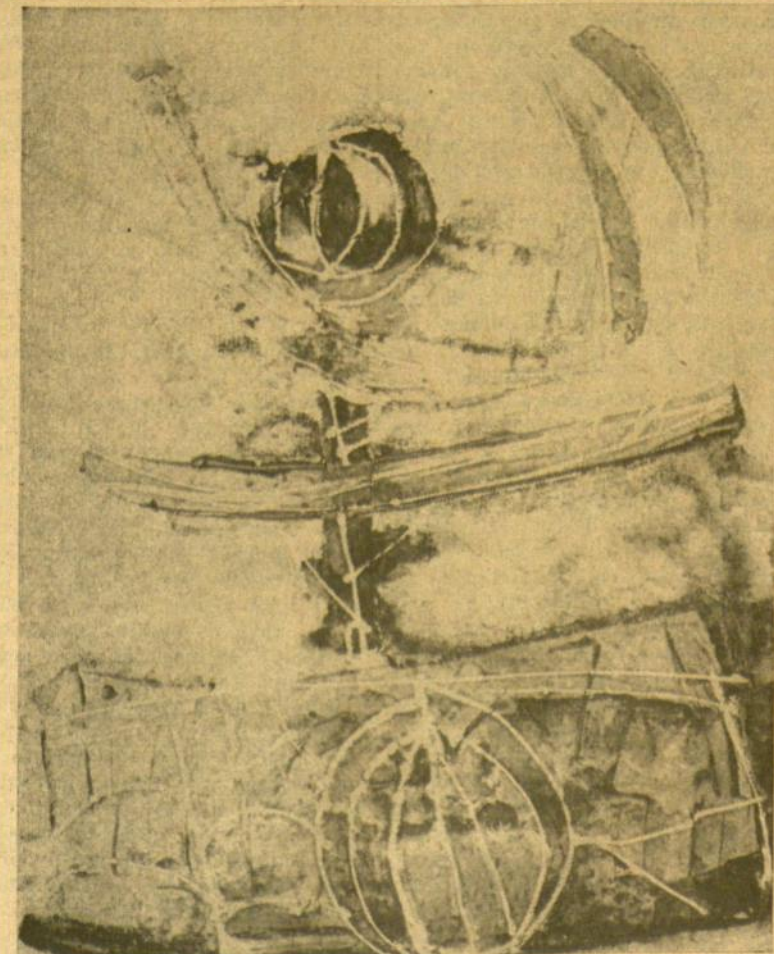
Neseniai skaitėme laikraščiuose, kaip vyresniesiems rašytojams buvo apdovanoti vienokiom ar kitokiom premijom. Atsižvelgiant į autorių įdėtą darbą, tai nėra per didelės sumos. Bet kiekvienu atveju tos sumos sveikintinos, nes tai didesnė ar mažesnė materialinė ir moralinė parama autoriui. Bet svarbiausia, kad tai sukelia šokių tokių literatūrinį judėjimą, sukelia visuomenės susidomėjimą knyga. Visa tai mūsų tremties gyvenime labai reikšminga. Be viso to būtų tuščiau ir nuostolingiau pačiai išeivijos kultūrai.

Bet, besidžiaugiant laimėjimais už vyresniųjų darbus vyresniesiems, pasigendame nors vienos, nors mažos premijos ir už darbus, skirtus mūsų jauniems. Be abejo, tokių knygų mažai pasirodo, betgi vis viena kita išeina. Štai, kad ir pastaraisiais metais išėjo ir Tamulaičio Svirplio muzi-

kanto kelionės, Giedriaus pasakos, Jankutės Zebriuko nuotykių miške ir dar viena kita. Be abejo, tai nedaug, tačiau knygutės vertingos, o reikia tikėti, jog vaikams knygutė rankraščiuose taip pat yra. Taigi, jei suaugusiems knygos premijuojamos už rankraščius, galima tai padaryti ir už knygas, skirtas mažiems. Žinoma, knygų atsirastų ir daugiau, jei būtų skaitytų. Net keista, kada tūkstančiai lietuviukų mokosi mokyklose, nes nepajėgiame išparduoti net kelių šimtų egzempliorių vaikams skirtos knygos laidos.

Vaiškių knygutė išleidimas nėra lengvas, nes reikia iliustracijų, tačiau įmanomas ir jau rodosi gerų ženklų. Skelbama, kad bus išleista pora kūrinių Danutės Brazytės ir Jono Minelgos eilėraščių. Bet tada, jei būtų kokia nors premija, koks išskyrimas, koks nors dirbtinis paskatinimas ir knygos iškilimas, pasidarytų lengviau ir leidėjai, ir knygos mėgėjas labiau susigundytų dovana savo ar savo artimo vaikams.

Anksčiau premijas skirdavo Chicago Lietuvių mokytojų sąjunga. Tačiau kažkodėl pastaruoju metu šituo reikalu nebepasirūpinama. Iš antros pusės, kalbant apie skaitytojus ir mecenatus, tenka reikalauti, kad rašytojai taipgi pasitemptų. Be abejo, vaikams rašyti yra dažnai sunkiau, negu suaugusiems. Tačiau rašančiųjų yra. Ir būtų gera, kad jie mažųjų neužmirštų. Atskiriems kūriniams leidėjų sunku rasti, tačiau bendradarbių neturi ir periodika, pvz. Eglutė, kur labai mėgėjiško pajėgumo autoriai bando atkurti savo vaikystės pasaulį. Šiuo reikalu dar teks pasisakyti vėliau, gi dabar bandome priminti rašantiems, skaitantiems ir premijas skiriantiesiems, kad nereiškia užmiršti ir mūsų mažųjų.

Algirdas Kurauskas

Iš parodos Čiurlionio galerijoje

Dykumų gėlė (tempera)

P. Janulis

ATOMINIS MATAS ARCHEOLOGIJAI, ISTORIJAI, MENUI IR KITOMS SRITIMS

St. Mary's kolegija, kuri yra Oakland, Californijoje, 1963 m. spalio 19 d. šventė savo 100 metų gyvenimo sukaktį. Be kitų svečių ir kalbėtojų, ten buvo ir dr. Seaborg, Atominės energijos komisijos pirmininkas. Savo kalboje jis pasidžiaugė kolegijos sukaiktimi ir intelektualais, kuriuos kolegija išleidžia. Kai kurie iš jų yra garsūs Amerikos žmonės: kongrese, moksle, valdžioje ar kitur. Nemažai iš jų mokslininkų, išvardino pavardes. Jis taip pat pasidžiaugė, kad ši gražioji Californijos jūra yra jo augimo ir brendimo vieta.

Toliau jis kalbėjo, kad šandien mes girdime apie, taip vadinamas, "dvi kultūras", mokslo ir humanizmo. Kaip šios dvi mokslo šakos tiesia tiltus į vieną ar antrą, kad surastų naują tiesą arba naujus horizontus ir kelius? Daug žmonių šiandien galvoja, kad šių dienų mokslo dirva ir jos ribos yra už tūkstančių mylių erdvėje, vandenyno dugne, net elektroniniame mikroskope, kuris parodo gyvos celės misteriją. Tai esą klaidinga.

Sybario likimas

Mes turime prisiminti, kad mūsų dirvos plotai yra ne tik tuose nežinomuose intelektualų platuose, bet lygiai ir čia pat, kuriuos protas jau atrado ir parodė mums. Daug yra duota ir padaryta visai netikėtai ir netikėtai keliais. Pavyzdžiui, pagalvokime apie galimybes naujiems mokslui atradimams, kai mokslininkai naudoja kaip įrankius — istoriją, meną, net patį žmogaus galvą. Mes turime žodį "sybaritic", kas mūsų kalboje reiškia perteklių ir linksnų. Sybaris buvo miestas pietinėje Italijoje. Jis buvo šeštame šimtmetyje prieš Kristų. Sybaris buvo graikų kolonija. Kaimynai pavydėjo to miesto gyventojams jų turto, puošnumo, gyvenimo būdo, net ir jų proto. Jie juos dažnai puldavo, bet niekada nenugalėdavo. Sybaris miesto gyventojai buvo laimingi, linksni, mėgo muziką ir žaidimus. Jie net savo karo ark-

POVILAS ŽICKUS

lius buvo išmokinę šokti pagal tą muziką. Bet 510 metais prieš Kristų kaimynai iš Crotonos juos nugalėjo, panaudodami visai slaptą, bet labai paprastą ginklą. Jie buvo išmokę sybariečių muziką, pagal kurią šoko jų arkliai. Puldami sybariečius, jie grojo kaip tik tą muziką. Sybariečių arkliai pradėjo šokti ir nebeklausė savo raiščių. Tada crotoniečiai nugalėjo sybariečius ir visus juos iš-

skerdė. Sybario miestas buvo nutrintas nuo žemės paviršiaus. O Crati upė, ant kurios krantų buvo Sybaris, crotoniečiai pasuko per Sybario griuvėsius. Maždaug po šimto metų Herodotas rado tik mažus to miesto pėdsakus, o laikui bėgant, ta vietovė visai išnyko, ir net niekas nežinojo, kad čia kada nors buvo Sybario miestas.

Lobių ieškojimo instrumentas

Šių dienų mokslas mažyčio atomo pagalba jau turi labai gerus ir galingus įrankius, kurie padeda istorijos mokslin-

kams ir archeologams surasti ir pažinti, kas guli po užneštais žemės sluoksniais. Mes žinome, kad mažas branduolys vandens atomo yra besisukantis gyros kopas ir mažas magnetas. Nau-dojantis šiomis atomo branduo-liu savybėmis, galima pasida-ryti labai jautri instrumenta, kuriuo galima matuoti vietinį magnetizmą 1:100.000 tikslu-mu. Senieji kapai, griuvėsiai, ugniavietės, sienos sutrukdė natūralų žemės magnetizmą. To-dėl prityręs fizikas — archeolo-gas su tokia instrumentu gali surasti užkastus ar užgriuvu-sius daiktus, kartais labai dide-lės vertės. Tarptautinė Ameri-kos ir Italijos mokslininkų gru-pė panaudojo šią techniką Crati upės slėniui tirti. Tik per ke-lias dienas jie nustatė pusės mylios ilgumo senojo Sybaris miesto sieną. Tas instrumentas rodė, kad didesnįjį dalis sien-os yra padengta apie 10 pėdų žemės sluoksniu.

Atidengta laiko paslaptis

Kitas pavyzdys, kuris yra mokslo dovana istorijai ir menui, kuris gali būti skaitomas pusiau istoriškai, pusiau moks-liškai, arba kaip kiti sako — raganiškas. Nesvarbu, kaip mes tai vadinsime, bet yra faktas, kuris mums daug padėjo paži-nėti mūsų istoriją ir net proisto-rę.

Panaudojimas archeologijai carbon—14 laikui matuoti da-vė visai nauja tiksluma, ypa-tingai ten, kur ankščiau galėjo būti tik spėjimai. Prof. Wil-lard F. Libby iš Californijos universiteto, Los Angeles, sura-do svarbų mokslinį būdą, kaip nustatyti praeities laiką, naudo-jant carbon, 14. 1960 m. Už tą atradimą jis buvo apdovanotas Nobelio premija.

Naudojantis šiuo mokslo me-todu, galima nustatyti beveik visai tikslus laikas daiktams, seniau naudotiems žmonių gyvenime, kaip pavyzdžiui, iš ug-niaviečių anglies, iš kadaise ne-šiotų sandalų odos gabalėlių, li-ninių audinių, net Mirusios jū-ros akmenų lentų, kurios buvo naudojamos užrašams (kaip Mozės įsakymuose). Taip pat mes jau žinome, kad didieji pa-minklai Stonehenge, Anglijoje, buvo pastatyti 3500 metų prieš Kristų. Geologai galėjo susipa-žinti su ta statyba ir jų prob-

lemomis tik šių atominių iran-kių pagalba. Jie atpažino ak-menis, iš kurių tie paminklai buvo pastatyti ir galėjo pasa-lojio atomo yra besisukantis gyros kopas ir mažas magnetas. Nau-dojantis šiomis atomo branduo-liu savybėmis, galima pasida-ryti labai jautri instrumenta, kuriuo galima matuoti vietinį magnetizmą 1:100.000 tikslu-mu. Senieji kapai, griuvėsiai, ugniavietės, sienos sutrukdė natūralų žemės magnetizmą. To-dėl prityręs fizikas — archeolo-gas su tokia instrumentu gali surasti užkastus ar užgriuvu-sius daiktus, kartais labai dide-lės vertės. Tarptautinė Ameri-kos ir Italijos mokslininkų gru-pė panaudojo šią techniką Crati upės slėniui tirti. Tik per ke-lias dienas jie nustatė pusės mylios ilgumo senojo Sybaris miesto sieną. Tas instrumentas rodė, kad didesnįjį dalis sien-os yra padengta apie 10 pėdų žemės sluoksniu.

Hammurabi buvo Senosios Babilonijos karalius, kurį mes žinome, kaip autorių jo vardo įstatymo kodekso. Tas įstaty-mas, gal būt, buvo toks pirma-sis, o karalius — pirmasis val-dovas, kuris parašė ir paskelbė jį ir net nustatė bausmę už jo sulaužymą. Hammurabi įstaty-mas buvo iškaltas akmenis plokštėse ir įmūrytas miestų ir kaimų sienose visoje jo valsty-bėje. Carbon—14 pagalba bu-vo nustatytas laikas, kada anie namai buvo pastatyti ir kada tas įstatymo leidėjas gyveno, būtent, 1750 metais prieš Kris-tų. Tuo pačiu būdu galima kal-bėti ir apie kitus Babilonijos miestus ir jų istoriją.

Mes taip pat sužinojome, kad garsusis Jericho miestas yra, gal būt, seniausias miestas iš viso. Atkastų senų griuvėsių dalys rodo laiką 8000—6000 prieš Kristų. Tai buvo dar ta-da, kada ledlaikis dar nebuvo

pasibaigęs, ir dalis žiaurinės Europos buvo ledais padengta.

Pirmažmogio amžius

Radioaktyvus laiko matavi-mas jau yra gerai žinomas. Jis daug padėjo istorikams tik spē-jamuose jų klausimuose. Tai yra metras, kuriuo mes matuo-jame žmonių istoriją per ba-las, urvus, kuriuose kadaise vy-tėsi, kol pasiekė mūsų dienas. Pvz. prof. L. S. B. Leaky nese-niai surado liekanas pirmžmo-gio (ape — liike) prie Alduvi, Tanganikoj, Rytų Afrikoje. Nau-dojant kitą radioaktyvų meto-dą, matuojant proporciją, prie kurios potassium—40 pamažu keičiasi į organ—40, mokslini-kai Curtis ir Evernden Califor-

nijos universitete nustatė, kad šis pirmžmogis gyveno prieš daugiau kaip 600.000 metų. Ir daugiau rastų kaulų tame re-gione rodo, kad žmonės ten gy-veno mažiausia prieš 1.750.000 metų, kas kalba, jog mūsų pirmtakai gyveno daug seniau, nei mes apie juos žinom iš mū-sų ankstyvesnių tyrimų. Tas pats prof. Leaky radioaktyvios medžiagos pagalba nustatė iš pirmžmogio liekanų, rastų Ke-nya, dar daugiau panašių į žmo-gų, negu anas ape-like, ku-ris gyveno prieš 14.000.000.

Originalai, ar falsifikatai?

Be šių yra ir kitų atominių instrumentų, kurie padeda (Nukelta į 4 psl.)

Puslaužimio saulėje

Nuotrauka Vytauto Maželio

KULTūros TEMOMIS KITUR

KATALIKAI PRIVALO BŪTI KULTŪROS PIONIERIAI

Pastarajame "Aidų" numeryje (1963 m. gruodžio mėn.) yra atspaudintas ypatingo dėmesio vertas Antano Macinos straipsnis "Kultūros prasmė ir krikščionybė". Tema autoriaus lūkestama su giliu įsivylimu, tiek liudijant krikščionybę ir kultūros santykį filosofinėje plėtotėje, tiek pasiekant jų istorinį kelią, tiek užgriebiant konkrečiąją šiuolaikinę situaciją. O pastaroji jau saisto mus pačius, nes mes, kaip kultūrininkai, šioje šios dienos situacijoje reikiame, je pačią lenkiami vienokia ar ki-tokia kryptimi savo veikla ir savo kūrybinių pastangų potencialu. Ne-paneigdamas ir nekritikuojant in-žo bendron žmonių kultūrinės raidos, atpausinto, autorius, apsi-stodamas prie krikščionybės pro-blemos moderniose šiuo laikų kultū-roje apraishose, atvirai ir drąsiai sako:

"Tačiau krikščionis negali, ran-kas sudėjęs, laukti, kad kultūra kurtų idėi, nekrikščionys arba an-tikrikščionys, ir kad jis tik pas-kaui atrinktų tai, kas jo religijai tinka. Ne! Krikščionis pats turi kurti kultūrą, ko intensyviausiai, kad tuo būdu jis pats savomis rankomis įvykdytų religinio turin-jo sujungimą su kultūrine for-ma, nes tik tokiu būdu įvyksta organiškoji sintezė tarp kultūros ir religijos.

Is to plaukia antra irgi labai svarbi išvada: krikščionis turi stovėti pirmosiose kultūrinės kū-rybos gretose. Religija negali, kaip sakytą, kultūros pralenti, nes tokiu atveju ji patektų į tū-tumą ir išvirstų į nesveiką misti-cizmą, kuris negali būti žmogisko-siomis savokomis išreiškiamas ir žmogiskais mastais patikrinamas. Bet religija gali ir turi eiti ran-ka rankon su kultūra. Dar dau-giau: religijos atstovai turi kul-

tūrai vadovauti, atsistodami ge-riausių jos kūrėjų eilėse. Šitai yra buvę vidurinių amžių, kada visa ano meto kultūra — moks-las, menas, socialinė sąranga — telkėsi Bažnyčios rankose. Vėliau, kaip minėjome, kultūrinė kūryba išslydo iš Bažnyčios rankų, o šiandien ji yra toli Bažnyčią pralenkusi. Ir tai kaip tik labai pa-vojaingas dalykas.

Religijos atsilikimas nuo kultū-ro yra anaipol ne garbės klausimas. Be abejo, ir garbė čia turi reikšmės. Juk negražu mums, krikščionims, girdėti, kai nekrikščionys arba antikrikščionys sako, esą krikščionybė yra kultūriškai atsilikusi, esą ji gyvena viduramžių dyvasia ir mąsto viduramžių sąvokomis. Tačiau prestižas čia yra antraeilis dalykas. Svarbiau-sia čia yra tai, kad kultūrinis re-ligijos atsilikimas padaro neįman-o pačios religijos sklaidimąsi pa-saulyje. Kaip minėta, religija ne-turi savų reikšimosi formų: šias formas ji imasi iš kultūros. Kul-tūra tačiau nėra sustingęs daly-kas: ji nuolat kinta ir išsivysto. Bet kas gi įvyksta tada, kai kultūra religiją pralenkia? Tokiu atveju įvyksta religijos sustoji-mas prie tam tikro kultūros laips-nio ar kultūros tipo. Religija taip susiduria su šiuo laipsniu ar tipu, kad ji nebegali toliau žengti ir naujų formų bei priemonių pasi-savinti. Tada ji sustoja arba išsi-vysto per lėtai. Tuo tarpu kultū-ra sparčiai žengia tolyn, pralen-ka religijos turimas formas, ku-rias naujų formų, kurios religijai jau yra svetimos. Tarp žmonių, kurie šiomis naujomis kultūros formomis gyvena, ir religijos at-siveria vidinis plyšys. Religija atneša pas juos apsilvikiusio toki-o mis formomis, kurių jie nebesu-pranta, nes jos yra paimitos ne iš

jų kultūros. Jos yra praeities for-mos, pralėktos, atgyventos, nebu-turčios savyje tikrovės, virtusios tik simboliais bei ženklais. Kultū-riskai atsilikusi religija darosi ne-begyvenimiška. Ji kalba praeities kalba. Užtuot vedusi gyvenimą, ji atsiduria jo pakraštyje arba už-pakalyje.

Bet kaip tik tuo būdu jai ir už-sitrenkia durys į pasaulį. Nebepa-sisavindama naujų kultūros for-mų, religija nebegali skelbti Evan-gelijos "kiekvienam sutvėrimui — omni creaturae", kaip Kristus yra apastalams įsakęs, nes šio naujo sutvėrimo, kuris yra išsijęs iš nau-jausio kultūros išsivystymo, reli-gija nebeįsiekia. Mastydama pra-eities sąvokomis, dėvėdama pra-eities kultūrinis drabužius, gyven-dama praeities gyvenimu, Bažny-čia atrodo šiam naujam sutvėrimui tarsi kokia archeologinė liekana, įdomi istoriškai, tačiau negalima sekti praktiškai. Nes ja sekti ir jos skelbimą prisiimti reikštų iš-sijungti iš naujausios kultūros ir grįžti į senesniąją, daugiau ar mažiau atgyventą ir todėl sieti-mą".

Ir po to kiek tolimesnėje straipsnio vietoje Antanas Maci-na teigia:

"Būti tad pirmosiose kultūros gretose, vadovauti kultūrinei kū-rybai visose jos srityse yra pa-čios Evangelijos reikalavimas, bū-tent, kad ji būtų skelbiama kiek-vienam sutvėrimui, kad kiekviena nauja epocha galėtų Evangeliją priimti pagal savo formas, nes tik tokiu būdu Evangelija gali būti ne svetimas paveldėjimas, bet lai-mėjimas. Kas prisiriša prie senų kultūrinų formų, kuriomis buvo ir tebėra apvilktas religijos die-viškas turinys, tas kenkia pa-čiam šiam turiniui, nes uždarė jo praeities formose ir sunkina arba net visiškai neleidžia jo pertekliui dabarčiai. Čia tad glūdi tos nesėk-mės, kurios Bažnyčią yra lydėju-sius pastaraisiais šimtmečiais: darbininkijos atitrūkimas nuo Baž-nyčios dėl šiosios atsilikimo so-cialinėje srityje, mokslo atitrūki-

mas dėl per anksto susirūšimo su-senuoju pasaulėvaizdžiu, filosofij-os atitrūkimas dėl scholastikos kanonizavimo ir t. t. Šias nesėk-mes bus galima pergalėti tik tada, kai krikščionys vėl atsistos pir-mosiose kultūrinų kūrėjų gretose; kai katalikai turės Einsteina, Heideggerį, Marksa, van Gogha, Ravelį; kitaip tariant, kai katali-ikai bus kultūros pionieriai, o ne sekėjai arba žiurovai".

Citatos pabaigos akcentas ypač įsidedamas ir mums, lietuviams katalikams, kurie laisvojo pasa-ulio aplinkoje turime plačiausias galimybes, anot Macinos, būti kultūros pionieriais. Negalėtume pasakyti, kad mūsų katalikas kul-tūrininkas taip ir sėdi, nevykčiai rankas sudėjęs. Net įvairūs kata-likškosios visuomenės suvažiavi-mai neapsieina be kultūrinio pa-mušalo dalies, net katalikiškosios visuomenės įvairūs organizaciniai padaliniai savo vardu rengia li-teratūros vakarus, meno parodas, studijų dienas ir pan. Tačiau, kad visos šios pastangos neštų vai-sius ir kad jie veiktų visą moder-nią šios dienos aplinką, jos krikščionėms linkme, reikia nepasi-tenkinti vidutiniškumu, tik paties fakto suorganizavimu, maža kre-plant dėmesio į kultūrinį jo po-veikį aplinkai kultūrinio savo iš-sikirtinumu. Dar baisiau koks nors tikrai atžagareiviškas kalbėjimas katalikų vardu prieš naujas ir kū-rybines kultūrinės raidos apraiš-kas menė, literatūroje, architek-tūroje ir kit. Taip nuo natūralių epochos formų atsisilijant, ir jas neinanant ir jos nepašvenčiant, kai gi galima tikėtis krikščioniškosios pasaulio ir savo tautos ateities? Stebinti iš arčiau ir iš toliau Eu-ropos ir net šio žemyno katalikų kultūrininkų užimtąsias pozicijas ir jų itaką kultūros formavimui, regime visą eilę labai džiungių reiškinų. Tie teatsiranda jų dau-giau (ir su gilesniu problemas supratimu) mūsų lietuviškajame bare.

(k. p.)

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Prof. Vizistas
Aparatų, Protezų, Med. ban. dažių, Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TEHNIKOS LAB.
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštad. 9-1.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PProspect 6-5084

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLES LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2853 West 63rd Street
Val. kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniais 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligonius priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PS 8-3229.
Res. telef. WAlbrook 5-5076

Res. HE 6-1670
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJAI IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmia ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia skambinti MI 3-0001

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel. PProspect 8-1717
Resid.: 3244 West 60th Place
Tel. HEpubli 7-7806
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; treč. uždaryta. Antradienį ir penkt. vakarais nuo 7 iki 8.

DDR. VL. BLAŽYS
PLAČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-los ir 6-8 val. vak. Val. kasdien nuo 6-8 val. vak. Šešt. 2-4 val.
Trečiadienį ir kitu laiką pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Res. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 Elgin
425 No. Liberty Street,
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. HE 4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penkt. 1-5, treči. ir šešt. tik susitarus.

Tel. ofiso HE 4-5758; Res. HI 5-3225
DR. S. IR M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
2751 West 51st Street
Bendra praktika ir alergija
Valandos: pirm., antr., ketvirt. 2-9 val., penkt. 10 v. r. iki 9 v. v., šeštad. 10 v. r. iki 1 p. p. Ligonius prima pagal susitarimą.

Tel. ofiso 735-4477; Res. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINIS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Rd.
Valandos pagal susitarimą.

Res. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJAI IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia skambinti MI 3-0001.

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIZIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUŠERIJAI IR MOTERŲ LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Šešt. 1-4 p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

Telefonas: GROvehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius, uždaryta.

Ofiso PR 6-1795, Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIŲNAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
2300 West 51st Street
Oakley Medical Arts
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 2-4 ir 6-9 ir pagal susitarimą.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir šešt. tik susitarus.

Tel. Reliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirm., antr., ketvirtadienį ir penkt. nuo 1-4 p. p. 6-8-8:30 val. vak. Šeštad. 1-4 val. trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIŠLIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išklyrus trečiadienius. Šeštadieniais 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirm., antr., ketv. ir penktadienį nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakarų. Trečiadienį, 11 val. ryto — 1 v. p. p. Šeštadienį, 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168.
Rez. tel. 239-2919.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJAI IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HElock 6-3545
(OFISO IR REZ.)
Valandos pagal susitarimą

DR. A. MACIŲNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Tel. — PProspect 8-7773
Val.: pirmadienį ir ketvirtadienį 1-4 p. p. antradienį ir penktadienį 6-8 v. v.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadieniais uždaryta

DR. JULIA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGOS
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: Pullman 5-6766
Namu: Beverly 8-3946
Priėm. val.: kasdien 6-8 v. v., šešt. 1-4 v. p. p. trečiadienį — uždaryta.

Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 So. Damen Avenue
Valandos: 1-9 p. p. Išklyrus trečiadienį. Šeštadieniais 10-5 p. p.

Tel. ofiso HE 7-8818
DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
Ofisas 2659 W. 59th Street
VALANDOS: 2-4 p. p. ir 6-8 p. p. Trečiadieniais ir šeštadieniais uždaryta

Ofiso telefonas — CL 4-2421
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4307 So. Kedzie Avenue
(Kampus Kedzie ir Archer)
VAL.: kasdien nuo 2 iki 8 val. vak. Treč. ir sekmadienį tik susitarus

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINIS LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais 8v. Kryžiaus ligoninę.
VAL.: Pirmadienį, antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryte ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiką susitarus telefonu.
Telef. REpublic 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA7-7381
VAL.: 10 ryto iki 3 v. vak. trečiadienį uždaryta. Šeštadienį 10 v. r. iki 2 p. p.

Rez. tel. PR 9-6730
DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūslės ir šlapimo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st St. (71-os ir Campbell Avenue kampas), tel. 735-2880; 30 S. Michi-gan ave. Suite 808, tel. CE 6-7764.
Valandos pagal susitarimą

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGŲ IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
6449 S. Pulaski Rd. Tel. LU 2-5773 arba 155-42 S. Cicero, Oak Forest, Ill. TEL 687-2020
Valandos pagal susitarimą. Jeigu neatsiliepia skambinti TE 9-1071.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GROvehill 6-0617
Valandos: 1-8 p. p. ir 6-8 p. m. Penkt. tik 1-3 p. p.
Trečiadienį ir šeštadienį pagal sutartį.

Ofiso telef. Cliffside 4-2896
Rezid. telef. WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. Ashland Avenue
Bendra praktika ir specialiai chirurgija
Valandos kiekvieną dieną 2 — 4 ir 6-8 val. vak. Trečiadieniais ir šeštadieniais uždaryta. Priimama pagal susitarimą. Šeštadieniais nuo 2 v. iki 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PProspect 8-1223 ar PR 6-5577
Ofiso val.: Pirm., antr., treči. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šešt. 2-4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6495
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priimama ligonius tik susitarus. Val. 2-4 p. p. ir 6-8 p. p. Treč. ir šešt. uždaryta

Telefonas — GROvehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
SPECIALYBĖ: AKUŠERIJAI IR MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v. Šeštadieniais uždaryta

Tel. PProspect 6-8400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 South Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8. Šeštad. nuo 2 iki 4 ir Treč. ir sekm. tik skubiais atvejais ir susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 West Marquette Road
Val. nuo 2 iki 4 v. v. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal sutartį

DR. P. Z. ZALATORIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 South Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-6059
Rez. 6600 So. Ashland Avenue
Val. 11 v. r. iki 2 v. p. p. 6-7 v. v.

Lucernos miesto bendras vaizdas su Pilatus viršūne toluomoje

Kur Maironis ilgėjosi Lietuvos

Lucernoj ir Keturių Kantonų ežero pakrantėse

ZIGMAS UMBRAŽŪNAS

Dar labai ankstus sekmadienio rytas. Traukinys apleidžia didžiąją Ziuricho stotį, ir netrukus vingiuojame gražiojo Ziuricho ežero pakrantėmis. Vis į pietus. Antroje ežero pusėje stūkso nuotaikinga Alpių kalnų panorama. Betekandios saulės spinduliuose snieguotos viršukalnių kepurės žaidžia nuostabiomis spalvomis.

Šį kartą vykstu į Lucerną, prie Keturių Kantonų ežero. Prisimenu Maironį, ir man net širdis sustuksena:

Ežero skaisčios bangos liūliavo
Žaliu smaragdu;
Laivą be irklų varė, lingavo
Vėsos dvelkimu.

Saulė už Alpių leidos sustingus;
Varpai Lucernos
Dievui aukojo darbus vargingus
Žmogaus ir gamtos.

Vis kartojau ir kartojau šį kadaise mokykloje išminktą eilėraštį. Kiek jame tėvynės ilgesio ir meilės! Anomis dienomis nė neįsivaizdavau, kad ateis kelionė be pabaigos. Ir dabar šis brangus eilėraštis atrodo didžiai prasmingas ir taip mielas.

Dar valandėlė ir traukinys įsibėgėja į Lucernos stotį. Tuo metu vyko tarptautinis muzikos festivalis, tai visa stotis ir visas miestas skendėjo begalinėje vėliavų jūroje. Iš karto apima šventiška nuotaika. Pereinu stoties skverą ir tuojau pat atsiduriu prie pat Keturių Kantonų ežero. Ir vėl man taip gyvai prisimena Maironis:

Kiek atminimų, atsitikimų
Gyvų kitados,
Vienas už kito brėško ir švito
Anapus ribos!

Lucerna ir visa Keturių Kantonų ežero apylinkė kaip tik sudaro pačią istorinę ir geografinę Šveicarijos širdį. Jau 1291 metais šiose apylinkėse gyvenę Uri, Schwyz ir Untervald piliečiai susirinko ir priesaiką patvirtino susitarimą, kuris buvo pagrindas Šveicarijos Konfederacijai. Iš to yra kilęs ir Šveicarijos pavadinimas. Netoli gyvenęs ir legendarinis Wilhelm Tell, kuris Altdorfo miestelyje su strėle nušovė nuo savo sūnaus galvos tą garsųjį obuolį.

Senoji Lucernos dalis, kuri per šimtmečius buvo statyta apie tą vietą, kur Reuss upė išteka iš Keturių Kantonų ežero, yra kaip tik pati įdomiausia. Mažos gatvelės, apstatytos viduramžių namais, palociais ir bažnyčiomis, vingiuojasi abipus upės. Valandų valandomis gali vaikštinėti tomis siauromis gatvelėmis ir nebaigti gėrėtis. Be kitų tiltų, abi miesto dalys jungia dar du mediniai tiltai, statyti Kapellbrücke — 1333 ir Spreuerbrücke — 1407 metais. Abu tiltai apdengti iš tų laikų mediniais stogais. Kapellbrücke stogo viršus iš vidaus išdekoruotas H. Wapmann paveikslais, vaizduojančiais Šveicarijos konfederacijos susikūrimą ir kovas už laisvę. Dalis paveikslų paskirta Lucernos šventiesiems Leodegar ir Maurice bei jų nukankinimui paminėti. Maždaug ties Kapellbrücke viduriu stovi rūstus aštuonkampis pastatas, vadinamas Wasserturm, kuriame viduramžiais buvo vykdomos tortūros. Dabar ten įsikūrusi kažkokia artileristų draugija.

Spreuerbrücke stogo vidus išdekoruotas gana makabriškais Kaspar Meglinger paveikslais, vaizduojančiais mirties šokį. Sakau — makabriškais, nes retai kur gali pamatyti tokius rūstius paveikslus, vaizduojančius kovą tarp gyvenimo ir mirties.

Aplankiau ir Loewendekmal — paminklą, paskirtą prisiminti šveicarams, kurie buvo pirmosios Prancūzų revoliucijos aukos 1792 metais rugpjūčio 10 dieną, kada jie

krito, begindami Tuileries Paryžiuje, kur tuo laiku gyveno Liudvikas XVI. Paminklas iškaltas uoloje pagal Thorvaldsen brėžinius, o pats darbas atliktas skulptoriaus Lucas Ahorn iš Konstanco.

Siaurinė senoji miesto dalis apsupta dar 14-tame šimtmečiu statyta fortifikacijų siena, kuri kadaise juosė visą miestą. Toji siena dar labai gerai išsilaikiusi. Vasaros metu vakarais ji apšviečiama ir sudaro gana "taikingą" nuotaiką.

Visa senoji miesto dalis pilna mažų skverų su fontanais, dar vis iš viduramžių laikų. Vaikščioji ir jautiesi, lyg nebūtum žmonių apgyventame miestelyje, bet dalyvaudum kokiame filmo pastatyme. Taip pat mieste pilna dar tais pačiais laikais statytų bažnyčių, kurių pati įdomiausia Stifts- und - Hofkirche, Lucerno katedra, dedikuota miesto šventajam Leodegar. Reikia prisiminti, kad Lucerna yra didžia dalimi katalikų miestas. Katedra pastatyta kiek atokiau ant kalno

Šios apybraižos autorius Reuss upės pakrantėje. Toliau skersai upės matyti Kapellbrücke ir aštuonkampis Wasserturm

ir dominuoja visą miestą. Ji yra viena iš gražiausių vėlesniojo renesanso bažnyčių visoje Šveicarijoje. Mieste pilna įvairiausių muziejų, parodų. Lucerna taip pat yra didelis meno ir muzikos centras. Amerikiečiai Lucerną ypač mėgsta lankyti, nes daugelis turtingesniųjų čion siunčia savo vaikus į nesuskaitomas puikias mokyklas, kurios Lucernoje yra labai gausios ir vienos iš pačių geriausių visoje Šveicarijoje. Juk netoli esanti Lucerno dirbo garsusis šveicarų pedagogas Pestalozzi, padėjęs pagrindus moderniajai pedagogikai.

Taip bevaikštinėdamas, vis kur buvęs — nebuvęs atsiduriu prie to ežero. Sustojau ant gėlynais išpuoštos krantinės ir stengiuosi įsivaizduoti, kaip Maironis šitomis tikrai to grožio vietomis vaikštinėjo ir... ilgėjos Lietuvos. Anomis laisvės dienomis tas jo eilėraščių kažkaip kitaip skambėjo. Bet dabar, pačiam bestebint puikųjį ežerą ir nuostabią kalnų panoramą, kurią dominuoja Pilatus kalno viršūnė, tie jo žodžiai įgauna visai kitą prasmę. Atvykus iš Amerikos ir berymojant ant Keturių Kantonų ežero pakrantės, kažkaip labai stipriai apima Lietuvos ilgesys. Iš tiesų, Lucerna mane traukė ne vien tik dėl savo grožio ir istorinių įdomybių, bet ir dėl tėvynės ilgesio. Juk —

Ten tai prabėgo mano brangiausi
Jaunystės laikai,
Ir po kiek metų pats savęs klausiu:
Tai vien tik sapnai?

Taip mastydamas, sėdau į laivą ir išplaukiau pavažinėti ežerą, o svarbiausia aplankyti Altdorfo nedidelį miestelį, kuriame įvyko Wilhelm Tell'io istorinė legenda. Pakeičiau seniausią Šveicarijos miestą Schwyz, kur 1352 metais buvo užtvirtintas

Untuk, tai Kirša, katras daug eilių rašo...

Mane iškėlė naktis ugninė,
Nutildys amžiams kapų kryželiai.

Aidų Aidužiai CII

Ugninės naktys

Vaikiškai menu tas ugnines
Sėlijos naktis, ne žiemų pamėnų
žaižaras, ne vasaros degančias
gaisras, bet tikras ugninės
naktis, pilnas nuogąsčio ir baimės.
Liepsnodavo naktimis
daugelio sodybos ir nerimas
nerimais plaukdavo dienomis.
Nemigo ūkininkai naktimis,
susiūburiuodavo vakarais sodybose
ir tekėdavo pasakų nemaras.
Tokiais vakarais susispiestas
mano tėviskėje ne vienas. Mano
tėvelis skaitydavo jiems,
dažnai dar ir prie skalos ugnies,
naujus Lietuvos valstybės
žingsnius, nes jis vienintelis
tada apylinkėje gaudavo laikraščius,
jis buvo vienas iš vietos
savivaldybės kūrėjų ir jos
atstovas. Jis skaitė ir tikino
apylinkės ūkininkus Lietuvos
laisvės gynimui... jis skaitė jiems
vakarais ir Donelaitį, Šatrijos
Raganą, Maironį, Krėvę, Putiną
ir netolimą savo kaimyną,
seniau parapijietį, Faustą Kiršą,
kurio eilėraščius dažnai išsikirpdavo
ar nusirašydavo. Tokiais
vakarais, jei užsukdavo
jaunimo, tėvelis su jais dainuodavo,
juos mokindavo ir naujų
dainų — pats pritaikytą
melodiją skambindavo fortepijonu
ar traukdavo smuiką, o jaunimas
pritarėdavo. Ir taip apylinkėje
suskambėdavo dažnai naujos
dainos, visai kitur nežinomos,
taip suskambėjo ir Kiršio
eilės, mano tėvelio pavers-
tos dainomis. Tokiais vakarais
ir aš "mokiau" dainuoti, dar
skaityti nemokėdamas.

Nuteko keli metai, nurimo
siaubios ugnys. Vis rečiau ir
rečiau susirinkdavo pas mus
kaimynai, nors sekmadieniais
jų netrūkdavo, nes tėvelis vis
skaitydavo jiems naujus laikraščius
ir knygas. Ir vėl girdėdavau
jo skaitomus "Aidų aidužius",
"Verpetus" ir ne vieną
naują Kiršio eilėraštį iš laikra-
ščių ar net žurnalų. Tada jau žino-
jau, iš kur tėvelis dainavo
mėgstamąją:

Nesink žiedų — jie neseniai
pražydo —
Dar jie dangaus gražiųbių ne-
išvydo —
Jie dar paskleis skanesnį aro-
matą,
Ir nuramins nuliūdusią gyvatą,
Ir tu tyliai girdėsi daug mal-
dų —
— Nesink žiedų!

Nesink žiedų — kol saulė
nesupynėi
Minčių žiedais, žiedų krūti-
nėj,
Kol atmintis in ateitį nežiūri,
Kol rūpesniai širdy žiedų ne-
turi, —
Aš tau sakau nukritusių žie-
dų vardu —
— Nesink žiedų!

("Aidų aidužiai" II.)

Deja, jį buvo kiek "patai-
sęs" — paskutinės eilutės "Ne-
tėvelis dainavo K. Binkį, Puti-
nesupynėi
Minčių žiedais, žiedų krūti-
nėj,
Kol atmintis in ateitį nežiūri,
Kol rūpesniai širdy žiedų ne-
turi, —
Aš tau sakau nukritusių žie-
dų vardu —
— Nesink žiedų!

tėvelis dainavo K. Binkį, Puti-
nesupynėi
Minčių žiedais, žiedų krūti-
nėj,
Kol atmintis in ateitį nežiūri,
Kol rūpesniai širdy žiedų ne-
turi, —
Aš tau sakau nukritusių žie-
dų vardu —
— Nesink žiedų!

Deja, jį buvo kiek "patai-
sęs" — paskutinės eilutės "Ne-

Poetas Faustus Kirša

Viktoro Petravičiaus lino raizynas

skink žiedų' abiejų posmų
traukdavo po tris kartus. Tada
patyriau, kad paversta daino-
mis taipgi Mano rožė, Ją gied-
rios dienos, Tinka meilės tau,
mergele, Jai nerūpėjo rytelis
kelti, Man per naktį buvo liū-
dna, Per giedrą nuskink sau gė-
lę, Vai tu, karvelėli, Tai ne žai-
bas dangų skrodžia, Miela(s)
širdžiai pievų oras, Vai gražu,
grazu ant kalno (pirmi du pos-
mai), Oi garny, garneli (dalis),
Mano dainos, skambios dainos
(be trečio posmo), Išgėriau tau-
rę, pripilkit vyno (pirmas ir
ketvirtas posmas) ir dar bū-
rys. Tai buvo Kiršos. Daugiau

gerai paruoštas choras drebino
procesijos metu šventorių ir,
rodos, lenkė senų liepų šakas.
Tėvelio rankos įsitvėręs žygia-
vau ir aš. Tik tėvelis pasilen-
kė ir sako man, rodydamas po
šventoriaus liepomis jauną, liek-
ną vyrą, su baltu marškinių
plačiai ant švarko išleista apy-
kakle:

— Untuk, tai Kirša, katras
daug eilių rašo...

Per pamaldas vis man akyse
buvo tas Kirša, kuris tokias ei-
les gražias rašo, kurio eiles jau
nekartą per mokyklos vakarus
deklamavau, kurio eiles tėvelis
jaunimą dainuot mokino... Ir

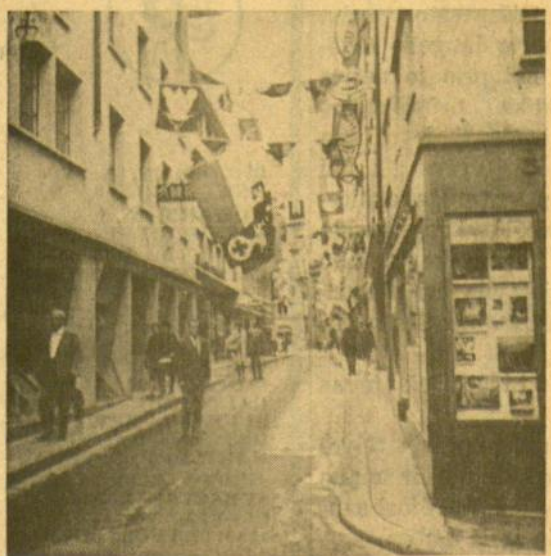
Konfederacijos vardas. Schwyz ir Aldorf
man priminė šveicarų laisvės meilę ir ilgų
amžių pasiaukojimą ir kovą už tą laisvę.
Šveicarijos geografinė padėtis pavydėtina,
palyginus su Lietuvos. Bet ir ilga šveicari-
jos istorija rodo, kad laisvę reikia ne tik
mylėti, o dėl jos ir aukotis. Tad man ypač
ir norėjosi pamatyti Altdorfą.

Istorikai nesutaria, ar W. Tell tikrai ka-
dais gyveno, ar tai yra tik istorinė legenda.
Kronikos mini, kad 1291 metais buvo nužu-
dytas taip pat legendarinis laisvės kovų did-
vyris Conrad von Tellenburg. Galimas da-
lykas, kad iš jo vardo ir kilo to legendarinio
Friedrich Schillerio herojaus vardas. Paga-
liau man tai ir nesvarbu. Man tik rūpi pa-
matyti vietas, kur žmonės per šimtmečius
mylėjo laisvę ir už ją kovojo. Conrado von
Tellenburg nužudymas kaip tik ir privedė
tų apylinkių gyventojus jungtis ir 1291 me-
tais rugpjūčio pirmą dieną padaryti amžino
sujungimo priesaiką. Rugpjūčio pirmoji
diena yra šveicarų tautinė šventė. Laisvas
šveicaras visomis įmanomomis žmogiškomis
priemonėmis saugoja tautinę ir asmeninę
laisvę, taipgi leisdamas ir savo kaimynui
naudotis tuo pačiu. Kai važiuoji traukiniais
ir vaikščioji siauromis miestelių gatvėmis,
gir di kalbant įvairiausiomis kalbomis. Niekas
nekreipia dėmesio, iš kur tu esi, ko čionai
esi atvykęs. Juk patys šveicarai namuose
vartoja tris pagrindines kalbas.

Šveicarų Nepriklausomybės deklaracija
skelbia, kad jie prisiekia viens kitam padė-
ti, saugoti kits kitą ir nepakeisti svetimųjų
priespaudos. Jei kuris nors iš kaimynų nusi-

žengia šitam dėsniui, senesniųjų kaimynų
taryba bando reikalą išaiškinti ir kaimynus
sutaikinti. Broliška meilė kits kitam, pagal-
ba ir visų bendra kova prieš pasikėsintojus
į jų laisvę! Taip vidurio Šveicarijos kalnie-
čiai prisiekė dar 1291 metais. Maždaug pa-
našiais pagrindais Šveicarija ir šiandien
tvarkosi.

Šitokių minčių vedinas, atvykau į Alt-
dorfą, prisiglaudęs prie Keturių Kantonų
ežero, apsuptą puikios kalnų panoramos.
Jau iš tolo pamatai 85 pėdų obeliską, iškaltą
iš vientisos uolos ir dedikuotą Friedrichui
Schilleriui. Jis pats buvo didelis laisvės ger-
bėjas. Kai laivas artėjo prie krantinės, aš
vis negalėjau atitraukti akių nuo to pamink-

Lucernos gatvė muzikos festivalio dienomis

vaikiškai galvojau, jog dabar
galėsiu didžiulius prieš savo
pusbrolių Vladą, kad jau mačiau
ne tik prof. K. Būgą, bet ir Kir-
šą, kuris tokias gražias eiles ra-
šo, galėsiu didžiulius ir aš daug
matęs, nes jis mane mirtinai
buvo prierzinęs, jog (1919) ma-
tė Dusetų padaržėse nusileidusį
lėktuvą, ko aš nebuvau matęs...

Po pamaldų mano džiaugsmui
nebuvo galo. Tėvelis prisivedė
miestelyje prie F. Kiršos, jie
sumetė ne vieną žodį, prisimin-
dami 1909—14 Dusetų lietuviš-
kuosius vakarus, kurių ruošimo
buvo abudu dalyviai. Aš padai-
navau jam Jai nerūpėjo rytelis
kelti, na, ir gavau "mokestį" —
nusivedė mane prie būdininko
ir nupirko saldinių. Taip į ma-
no vaikystę jis daugiausia ir
įstrigo, nes prof. K. Būgą, tą
"lietuviškai labai mokantį ir
Lietuvos praeitį žinantį", tėve-
lis minioje teparodė tik mane
ant peties pasisodinęs, o Kirša
mane ne tik saldinais pavaiši-
no, bet ir ant peties užsikėlė
bekėkaudamas. Jei iki tos die-
nos žinojau dusėtiškius, eiles
parašančius, Buroką iš Padus-
tėlio, ir tėvelio vienaamžius bei
giminaičius Antaną Jomeikį
(Jameikį) ir Vilių Pūteikį (tik
iš Amerikos sugrįžusi), nors
skaičiau ir jų spausdintų eilė-
raščių, nors dainavau Viliaus
Belaisvio (Pūteikio) savotišką
perdirbtinį Jau pavasaris atėjo
ir kt., tačiau F. Kirša man vai-
kui buvo kažkas nepaprasto,
nes jo eilėraščiai jau buvo į dvi
knygas surinkti, žinojau, kad
jis ir kitų "eilėraščių pataiso",
į "knygas suveda"... Tačiau ir
vėl vaikišką džiaugsmą temdė
tas pats mano kiek vyresnis
pusbrolis su lėktuvu, nes lėktu-
vas pasidaryti ir skristi esą
daugiau nei, žemėje esant, eiles
parašyti... Ir aš, būdamas apy-
linkėje mažiausias, savo pus-
broliui Vladui ir jo draugams
turėjau pripažinti jo lėktuvo
"tiesą", ir net kelis iškirtus iš
laikraščių Kiršos eilėraščių su-
draskyti... Tai buvo, gal būtų,
karčiausia "tiesa", kurią maž-
daug vienaamžių bendruomenei
kada nors turėjau pripažinti...

Nežinau, 1923 ar 1924, prieš
Tris Karalius kaip išsipaščiau
su tėveliu į Salaką. Išodino į
važį tartum kupsteli. Ir mačiau
tada Salaką su didingu akmens
bažnyčios akmenų bokštu. Bet
namo važiuojant, tėvelis pasuko
kitu keliu per Duseto ež., pra-
kirtome ir Bružus. Ir vakare,
jau prietemoje, sningant prave-
žė mane Jūzinto ežerą, pro pa-
tį Senadvarį ir parodė Kiršos
(Nukelta į 4 psl.)

lo — taip jis man įspūdingai atrodė. Vėliau
aplankiau istorines ir legendines vietas,
kur Wilhelm Tell'is didvyriškai kovėsi už
laisvės reikalą. Aplankiau ir jo vardo teat-
rą, kur vasaros metu vyksta Friedrich
Schillerio dramos festivaliai.

Vėlai vakare grįžau į Lucerną. Keturių
Kantonų ežeras yra apsuptas daugeliu
mažų miestelių ir gyvenviečių. Vienos
jų prie pat ežero, kitos atokiau kalnuose.
Jau degė tūkstančiai žiburių. Ežeras ilgas,
vingiuojasi ir iškarpytas daugeliu įlankų.
Taip, tarytum, ir nenuvoki, kur čia ežeras,
kur čia kalnai, ir kur tie žiburiai prasideda
ir kur jie baigiasi. Iš kalnų dvelkia gaivi-
nantis vasaros vėsumas. Laive — kaip įpras-
ta jaunimo ir turistų triukšmas, bet aš kaž-
kaip jo negirdžiu. Monotoniskas mašinų ūži-
mas pamažu laivą stumia į Lucerną. Šian-
dien čia muzikos festivalis. Visas miestas
dekoruotas, vėliavos palengva supasi vasa-
ros vėjuje. Tūkstančiai žmonių vaikščioja
siaurutelemis gatvelėmis ir klega šimtais
kalbų. Pakrantėje dar kartą prisimenu Mai-
ronį ir dienos įspūdžius. Su tėvynės ilgesiu
ateina taip pat ir gilus liūdesys. Visai žmo-
giškas. Kodėl mūsų tėvynės toks tragiškas
likimas ištisais šimtmečiais?.. Kodėl mūsų
pačių asmeninis likimas taip bevertis ir be-
prasmiškas?

Ilgai dar ir aš vaikštinėju tarp tos kle-
gančios minios, tose siaurose gatvelėse, įspū-
dingose viduramžių aikštelėse, sustoju prie
fontanų... Iki vėlos, vėlos nakties...

Untuk, tai Kirša...

(Atkelta iš 3 psl.).

tėviškę, papasakodamas apie savanorių organizatorių ir poetą F. Kiršą, praveždamas tada ir pro daugelio apylinkių laisvės kovų laukus. Taip mano tėvelis išsuko gerą dešimtį km iš kelio, kad parodytų Senadvarį, kad nuslopintų aną man skaudžią 'tiesą' nauja pagarbos tiesa kuriančiam žmogui, savo apylinkės dainiui. Ir jis tuo pravežimu laimėjo vėl mano džiaugsmą dainos žodžiu, naują pagarbą rašančiam žmogui, o ne kada nusiileidusiam Dusetų laukuose lėktuvui.

Pakalnės, varpai ir žvangučiai
Aiduoją, žaruoja aplinkui;
Ir spindulius vėsparniai pučia,
Kovojamos mintys prislinko.
"Aidai aidužiai" XXX

Aiduoją, žaruoja

1938 vasara. Antalieptė vasaros žieduose ir atlaidų dulkėse. Vienuolyno sode būrelis mūsų jaunimo. Toliau sodo taku, čiu susimąstęs žingsniuoją F. Kirša. Žingsniuoją ir kažką lapelyje pasižymėjo. Netrukus atsirado prie mūsų. Tiesa, man kitas jau buvo Kirša, ne tas atlapa krūtine Kirša, bet su kaklaraiščiu Kirša. Prisiminiau jo parafrazę "Vainikuose" apie kaklaraiščio reikšmę ir meną, jis pasirūš. Taip, jau nebe "Vainikų" Kirša, ir, kartu, vėl lygiai tas pat, kai sugrįžime į "Aidų aidužius", į tą jaunystės "grieką", kaip jis tada pavadino. Ir nors visiems mums atrodė, kad tarp mūsų ir jo yra didelis skirtumas: jis 'pasirūšęs' didelį poeto kaklaraiščių, o mūsų tarpe buvo vienas kitas tik išspaudinęs pirmuosius jaunystės griekius, bet jis pažinojo jaunuosius iš eilėraščių, drąsino ir guodė dėl nepasisekimų... Papasakojo, kaip ir jo daug eilėraščių Vilniuje nuėjo redakcijų pakurams. Juokavo tuomet Kirša ir, rodos, skambėjo jauniesiems paguoda 'varpai ir žvangučiai'. Nuklydome prie Antalieptės legendų apie požemius ir juose auksą bei laisvę. Prisiminė mano straipsnį ir papildė naujomis Antalieptės, Savašos, Jūzinto legendomis. Pajutome, kaip Kirša pažįsta savo gimtosios apylinkės kiekvieną kalnelį, upelį, kaip giliai jam įsivaizdęs kiekvienas vietovardis ir menkiausias žemėvardis, kuris vis jo lūpose suskamba žvangučiais, aiduoja, žeruoja... Tada pirmą kartą išgirdau, kad ne Jūzinto, bet tik Jūzinto ež., kurio lyg sargu buvo tapęs pats Kirša. Ir mes tą popietę pasileidome pašventupiais, pro Verslavos pilialkalnį... Taip čia pakalnės, varpai ir žvangučiai... Sustojome Antalieptės kapuose susikaupę prie laisvės kovose kritusių savanorių kapų, prie tų aukštųjų medinių kryžių su skydais ir kardu ženklais. Ir Kirša mums turėjo daug ką papasakoti, nes

Man pasakos ir dainos slinko
Minčių gražiausiame sapne;
Širdis gyvent maldas surinko
Ir saulė pašaukė mane.

Arba:
Iš žiedelių žiedužėlių
Pinte pyniau vainikus.
Tais vainikais laimė kėliau
Ir puošiau naujus laikus...

Deja, kiekvieną kartą ligonis pasakoja naujas nakties godų ar vakarėjančias dainas, man gyvai primenančias:
Ugningas, to'imas akis
Nakties šešėliuose regiu
Ir lydiu ten visas mintis,
Ir laimės dvelkimu dengiu.
Ateis, ateis jos prie manęs
Ir veido ilgesį matys;
Ir širdį alpstančią palies,
Ir skausmo ašaras skaitys,
kurios išvirsta aidužine (XX).

Man per naktį buvo liūdna,
Smėklos ardė tylą.
Bet vėl rytas lapuos mirga,
Vėl saulutė kyja.
Ir tomis, pageltusių lapų šnarsio dienomis, vis dar tikėjau si naujo sėliško žodžio — Senadvario ir Jūzinto žodžio, deja, sunkokai surandamo, nes nevisada ir Jūzinto bangų priminimai jį blaivydavo..., nors, aplamai, žia sunkią dalį dažnai jis visu sėlio išdidumu pakėlė. Ir sugrįždavome vėl prie Jūzinto daug kartų neišspręsto vardo, sustodavome prie daugelio sėliško žodžių ir net prie jo paties pavardės: koks prūsiškosios Kiršna (juodas) ir Kirša šakninis gali būti ryšys..., o kai jam ašaros prasiverždavo akys, primindavo, kad tik malda jį suramina. Ir pora kartų teko man stebėti jo tylą bei pilnutinę malda su tarmiškai tariama

Umžinuotilsį už tėvus ir draugus...
Tą patį "umžinuotilsį" telydi tą didįjį Sėlos dainių ir mano sėliškos žemės sulietuvėjusi sauja nuo Salinio ir iš Lobos —

Antanas Mažiulis

vienas ar du buvo jo paties iškviesti savanoriais... Keliajome toliau, jis pasakojo ir daug pasakojo apie apylinkes ir Lietuvos laisvės kovas, bet staiga perėjo prie Pelenų, prisimindamas Maironio —

Jei po amžių kada skaudūs
pančiai nukris
Ir vaikams užtekės nusiblaivęs dangus,
Mūsų kovos ir kančios, be ryto naktis
Ar jiems besuprantamos bus?

Pavakariais Dievulis eina
žvaigždės padegti spindesiais;
Rudus lapus pavėjui neša
Ir mirusių žmonių dvasias.

Rudens lapai

1963 nusivasarojanti vasara ir ruduo su iškeliuojančiais lapais. Jūzinto kanklininkas ligos parbloktas ir renkasi dienas, tartum, praėivis geltonus lapus. Sunkios, laužiančios žmogų valandos, nes jauti ir jo rudenį, nors dar tiki nenublukusiomis jo dienų spalvomis. Matai palaužtą tą patį Dusetų šventoriaus paliepiuose dar nemokantį pasirūšti kaklaraiščio jaunuolį ir tą per Antalieptės apylinkių kalnelius tvirtu ir vis jaunulišku žingsniu keliaujantį Sėlos dainių... Matai tą energingą 1919 m. savanorį, už naują ir gilų žodį tebekovojantį poetą, jaunųjų žodį įžodinant nauju aidužiu redaktorių, kurį dažnai sutikdavai paskutiniomis laisvės metais Naujoje Romuvoje, Židinyje ir tarp Kauno bei Jūzinto ež., todėl ausyse vis tebeskamba:

Mus augino pievų gėlės,
Mus viliojo sutema...

Ir žiūrėdamas vėl prisimeni
iš tų pačių Aidužių:

Man pasakos ir dainos slinko
Minčių gražiausiame sapne;
Širdis gyvent maldas surinko
Ir saulė pašaukė mane.

Arba:
Iš žiedelių žiedužėlių
Pinte pyniau vainikus.
Tais vainikais laimė kėliau
Ir puošiau naujus laikus...

Deja, kiekvieną kartą ligonis pasakoja naujas nakties godų ar vakarėjančias dainas, man gyvai primenančias:

Ugningas, to'imas akis
Nakties šešėliuose regiu
Ir lydiu ten visas mintis,
Ir laimės dvelkimu dengiu.
Ateis, ateis jos prie manęs
Ir veido ilgesį matys;
Ir širdį alpstančią palies,
Ir skausmo ašaras skaitys,
kurios išvirsta aidužine (XX).

Man per naktį buvo liūdna,
Smėklos ardė tylą.
Bet vėl rytas lapuos mirga,
Vėl saulutė kyja.

Ir tomis, pageltusių lapų šnarsio dienomis, vis dar tikėjau si naujo sėliško žodžio — Senadvario ir Jūzinto žodžio, deja, sunkokai surandamo, nes nevisada ir Jūzinto bangų priminimai jį blaivydavo..., nors, aplamai, žia sunkią dalį dažnai jis visu sėlio išdidumu pakėlė. Ir sugrįždavome vėl prie Jūzinto daug kartų neišspręsto vardo, sustodavome prie daugelio sėliško žodžių ir net prie jo paties pavardės: koks prūsiškosios Kiršna (juodas) ir Kirša šakninis gali būti ryšys..., o kai jam ašaros prasiverždavo akys, primindavo, kad tik malda jį suramina. Ir pora kartų teko man stebėti jo tylą bei pilnutinę malda su tarmiškai tariama

Umžinuotilsį už tėvus ir draugus...
Tą patį "umžinuotilsį" telydi tą didįjį Sėlos dainių ir mano sėliškos žemės sulietuvėjusi sauja nuo Salinio ir iš Lobos —

A. Kurauskas Vasaros nakties prisiminimas (tempera) Iš parodos Čiurlionio galerijoje

ATOMINIS MATAS ARCHEOLOGIJAI

(Atkelta iš 2 psl.)

mokslininkams spręsti didžiasias problemas. Neutronai iš atominio reaktoriaus padeda surasti ir išmatuoti radioaktyvias medžiagas tokiuose mažuose kiekiuose, kurių su pačiais stipriausiais mikroskopais negali matyti ir nustatyti jų esimo. Šis metodas vadinamas neutronų aktyvumo analize.

Dabartiniu metu mokslininkai Brookhaven National laboratorijoje, kurias valdo universitetų sąjunga, bet kurios yra Atominių energijos komisijos, dirba su tuo galingu metodu, nustatydami chemines sudėtis senovės puodų (keramikos) nuo Viduramžių jūros, Pietų ir Centro Amerikos. Šis metodas yra geras tuo, kad jis nepažeidžia tų radinių ir nekeičia jų išvaizdos, kuo ga'i didžiulis archeologai ir muziejai. Tie tyrimai duoda labai daug. Jie parodo žmonių techniką, žinojimą, pažinimą ir patį darbą bei jo vertę. Buvo tiriami gabalai tokių išdirbinių iš seno Arezzo miesto, Italijoje,

kurie buvo labai populiariūs Romos imperijoje, bet kurie skyrėsi savo kokybe ir darbu. Tie išdirbiniai turėjo net ir savo išdirbimo ženklus (trade mark). Šiuo neutronų aktyvumo metodu nustatyta, kad kai kas apgaulei dėdavo jų ženklus ir pardudavo kaip tikrus, nors išdirbiniai skyrėsi ir medžiaga ir pagaminimu, o turėjo tik išvirsinį panašumą.

Dar toliau — mokslininkai Brookhaven National laboratorijoje daro ir kitokių bandymus. Labai senus meno paveikslus iš stato neutronams, einantiems tiesiai iš atominio reaktoriaus. Šis būdas padaro mineralinius pigmentus paveiksle kiek radioaktyviais, bet visai nenaikina ir nekeičia paveikslų nei spalvos, nei vertės, reiškia jo nežaloja. Tada didelio greičio X spindulių filmas padedamas šalio to paveikslu, o radioaktyvūs atomai padaro savo atomų fotografiją, nors jie yra ir giliai paveiksle (dažuose). Šiuo būdu mokslininkai kartu su dailinin-

kais gauna medžiagas, kurias anų dienų dailininkai naudojo, pažįsta jų techniką, o tuo pačiu būdu gali nustatyti ar ir čia nėra apgaulės.

Straigių paslaptis

Viduramžio jūroj senovėje buvo randamos plonos 'kriauklės' (shell), vadinamos mure. Finikiečiai iš Tyro ir Sidono buvo labai nagingi žmonės. Jie ištraukdavo glandus iš tų kriauklių ir jomis dažydavo vilnas, vadinamas Tyrijos purpuru. Jos buvo tokios gražios spalvos, kad jas pirkdavo tik valdovai, didikai, imperatoriai ir turtuoliai, nes tokios vilnos buvo labai brangios. 1908 m. prof. Paul Friedlaender, žinomas austrų

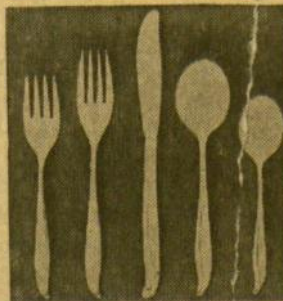
chemikas ištyrė apie 12,000 gimininių straigių, daugiausia nuo prancūzų Riveros. Tas profesorius daliai išsprendė anų dažų sudėtį ir rado, kad vokiečių sintetiskai pagaminti dažai yra maždaug tos pačios sudėties.

Bet vis dėlto klausimas liko neatsakytas: ar tikrai senieji finikiečiai naudojo tuos pačius dažus, kuriuos jie ėmė iš rytinės Viduramžio jūros, ir tie, kurie buvo rasti prie prancūzų Riveros? Tas klausimas visai neseniai sukėlė tam tikrą staigmeną. Amerikos universiteto, Beirute, studentai vyko į Viduramžio jūrą su harų įrankiais ir iš ten atnešė šviežių straigių

su tomis glandomis. O buvo galvojama, kad tų straigių jau nebėra, kad jos išnykusios. Tada to universiteto mokslininkai darė tyrimus ir palyginimus su iškasenomis anų straigių, kurias naudojo finikiečiai. Bandymas buvo daromas elektron spin resonance spectroscopy būdu. Ir tai, ką ji rado per kelias minutes, buvo įrodymu, jog anie vokiečių sintetiniai purpuro dažai yra lygiai tokie patys. O prof. Friedlaender turėjo panaudoti net 12,000 straigių, kad tą patį pasakytų. Prof. Bruin ir Heisenken iš Bairuto, Libane, panaudojo tik 2 ar 3 straiges.

(Nukelta į 5 psl.)

Dovanos TAUPYTOJAMS

Atsidarykite taupymo sąskaitą su \$100 ar daugiau, arba įneškite tokią pat sumą jei sąskaitą jau turite, ir gausite dovanų — labai gražų, naudingą 5 dalių stalo vietos setą. Garbiosios International Silver Co. produktas; stainless steel. Toliau galite įsigyti daugiau setų lengvomis sąlygomis.

Dividendus Mokame

KAS 90 DIENŲ

Vadinasi, gaunate sutauptų uždarbį keturis kartus į metus. Jeigu pinigai laikomi Investavimo sąskaitoj tai dividendus pasiūnčiame jums paštu, automatiškai

Investavimo sąskaitoj
jūsų pinigai uždirba **4.5%** METUS

Pasiūlome platų pasirinkimą įvairios rūšies sąskaitų. Pasirinkite tą kuri jums geriausiai patinkanti ir patogiausia. Pavyzdžiui, Bonus sąskaitoj galite uždirbti net 5¼%.

Pinigai įnešti iki Sausio 15 dienos pelnys nuošimtį pilnai nuo Sausio pirmos.

KIEKVIENA SASKAITA APDRAUSTA

Pinigai padėti St. Anthony Savings bendrovėj yra apsaugoti — kiekviena sąskaita yra federalinės valdžios įsteigtos F.S.L.I.C. apdrausta iki \$10,000. Geresnės apsaugos niekur nerastite.

St. Anthony Savings

1447 S. 49th Court, Cicero 50, Illinois

Tel. 656-6330 ir 242-4395

JOSEPH F. GRIBBAUSKAS, vedėjas

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

JANUARY — SAUSIO 23, 24, 25 D. D.

JUPITER 25 Year Old GREEK BRANDY Fifth \$4.79

BISQUIT THREE STAR COGNAC Fifth \$5.29

MEISTERBRAND V.S.O.P. GERMAN BRANDY Fifth \$4.98

GZAIN ALCOHOL 190 Proof U. S. P. Fifth \$4.89

CINZANO VERMOUTH, Dry or Sweet Fifth \$1.39

DE MULLER IMPORTED WINES Chablis, Rose, Burgundy or Sauterne Fifth 98c

IMPORTED 1960 VINTAGE GERMAN WINES Fifth 89c

POLISH WINES Strawberry, Cherry, Red Currant Fifth \$1.29

LANGS 8 Year Old Scotch Whisky Fifth \$4.59

SOUTHERN COMFORT LIQUEUR Fifth \$3.89

KADA: Sausio 25 d. (šeštadienį) 8 valandą vakaro
KUR: LIETUVIŲ AUDITORIJOJE, 3135 S. Halsted St.
KAS: **KAUKIŲ BALIUS-MASKARADAS**

- KAUKĖMS SKIRIAMOS PINIGINĖS PREMIJOS • DOVANOS •
- KITI IVAIRUMAI • KAUKIŲ PARADAS 11 VAL. VAKARO •
- ŠOKIAMS GROS: THE CONTINENTALS ORKESTRAS •
- ĮEJIMAS: \$2.00 • SU KAUKĖMIS NEMOKAMAI •

SIUNTINIAI — DOVANOS Į SSSR PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vnesheposyltorg)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16. New York — Tel. IN 7-5522

SIUNTINIŲ pristatymas GARANTUOJAMAS, o taip pat gavėjo parašas. Klįjenty patogumui prie mūsų firmos įstaigų didelis ir įvairus pasirinkimas GERIAUSIOS RŪŠIES PREKIŲ

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.
NEW YORK 3, N. Y.
NEWARK, N. J.
SOUTH RIVER, N. J.
UTICA, N. Y.
COHOES, N. Y.
FARMINGDALE, N. J.
PHILADELPHIA 23, PA.
ALLENTOWN, PA.
ROCHESTER 5, N. Y.
LOS ANGELES 4, CAL.
CHICAGO 22, ILL.
BALTIMORE 31, MD.
BUFFALO, NEW YORK
DETROIT 12, MICH.
HARTFORD 6, CONN.
JERSEY CITY, N. J.
SYRACUSE 7, N. Y.
CLEVELAND 13, OHIO
HAMTRAMCK, MICH.

1530 BEDFORD AVE.
78 SECOND AVENUE
314 MARKET STREET
46 WHITEHEAD AVENUE
963 BLEECKER STREET
13 SARGENT STREET
FREEWOOD ACRES
631 W. GIRARD AVENUE
126 TIGHMAN STREET
558 HUDSON AVENUE
107 SO VERMONT AVENUE
1241 NO. ASHLAND AVENUE
1900 FLEET STREET
701 FILMORE AVENUE
11601 JOS CAMPAU AVENUE
643-47 ALBANY AVENUE
303 GROVE STREET
1200 South Avenue
1028 KENILWORTH AVENUE
11339 JOS CAMPAU AVENUE

IN 7-6465
OR 4-1540
MI 2-2452
CL 7-6320
RE 2-7476
FE 7-2727
363-0494
PO 9-4507
HE 5-0415
BA 5-4210
DU 5-6550
HU 6-2818
DI 2-4240
TX 5-0700
TO 8-0298
CH 7-5164
HE 5-6368
GR 5-9746
PR 1-0696
TO 9-3980

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuota Lietuvių įmonė registra-

tuota U.S. Depart. of Justice

COSMOS PARCEL EXPRESS.

Corp.

3212 S. Halsted, Chicago 8, Ill.

Tel. — CA 5-1864 ir WA 5-2737.

MARQUETTE GIFT PARCEI SERVICE

2608 W. 69 St., Chicago 29, Ill.

Tel. — WA 5-2737

Didelis pasirinkimas medžiagų ir

viesų kitių siuntinams tinkamų

prekių žemomis kainomis

Vedėjai: Edv. ir Vyt. Žukauskai.

Maisto siuntiniai iš Danijos, akordeonai iš Europos sand., baldytuvai, automobiliai ir kitos prekės iš Sov. Sąjungos sandėlių.

ATOMINIS MATAS ARCHEOLOGIJOS

(Atkelta iš 4 pusl.)

Tai taip yra jautrus ir tobulas naujasis metodas.

Sv. Tomas Akvinietis ir kompiuteris

Gali juokingai atrodyti svarstymas, ką bendro turi teologija ir sudėtingas bei modernus greito skaičiavimo kompiuteris? Tačiau kompiuteris irgi atiduoda savo duoklę mokslui. Baigiamas didžiulis darbas iš šv. Tomo Akvinietio raštų, kuris apima apie 13 milijonų žodžių. Tai bus įnašas mokslininkams, kurie studijuos tuos raštus, jo galvoseną, ir kitų įtakas jo raštams. Apskaičiuota, kad senu metodu, rašant ranka, 50 mokslininkų turėtų dirbti apie 40 metų tai, ką kompiuteris padarys gana trumpu laiku. Tas darbas daromas Italijoje. Jau yra surinkti visi žodžiai į Summa Theologica iš šv. Tomo Akvinietio raštų

ir spausdinamos kortelės, kurios bus dedamos į kompiuterį. Panašiai daroma ir studijuojant garsiuosius Negyvosios jūros papirusus.

Panašumas tarp "seniau" ir "dabar"

Gal iš šių kelių pavyzdžių bus lyg ir pasimokoma, kokia didelė vienybė ir panašumas žinių yra tarp seniau ir dabar. Tai yra tąsa teorijos nuo Universo pradžios, gyvybės žemėje, jos evoliucijos ir istorijos žmogaus, kol prieita prie atominės energijos.

Bet tai, kas čia pasakyta, gal nėra jau taip nauja. Reikia prisiminti, kad Romos poetas ir filosofas Lucretius (pirmam šimtmečiui prieš Kristų) galvojo, jog Universas susideda iš mažų atomų, amžinai judančių ir skriejančių. Dantė, kurio pavardė yra visuose un-tuose, ku-

ris buvo garsiausias Italijos rašytojas, buvo taipgi lyg ir šių dienų mokslo mokiny. Jis savo Dieviškoj Komedijoj įjungė tiesiog šių dienų astronomines idėjas. Leonardas da Vinci iš tikrųjų buvo nepaprastas inžinierius. Be kitų mašinų, kurias jis sugalvojo, jis sugalvojo ir helikopterį. Buvo konstruktorius, anatomistas, biologas, o jo garsioji Mona Liza ir šių dienų meno turi magnetinę galią patraukti žmones. Goethe ne tik rašė gražią poeziją, sukūrė Faustą, bet buvo ir advokatas, geologas, teatro direktorius, politikas, ekonomistas ir meno kritikas. Mažose anatomijos ir augalų studijose apie žmogų ir beždžionžmogį, jis nusakė tai, kai ką Darvinas įrodinėjo tik po 60 metų.

Psichologiniai Freud'o atradimai tikrai turėjo įtakos Salvador Dal'i'ui ir kitiems moderniems dailininkams. Piet Mondrian'o piešiniai tikrai bazuojasi

Jonas Andrašūnas

Pajūris

matematika. Jo darbai padėjo ar turėjo įtakos ir kitiems pasukti tuo keliu. Net ir muzikos kompozitoriui Holst ir Stravinsky kūrė savo muziką simboliu apie planetų judėjimą. Toks modernus garsas yra ir dalyje Miltono "Prarastojo rojaus", kur Angelas Rafaelis kalba

Adomui apie astronomijos tebulius.

Toliau dr. Seaborg sako, kad žmogus visais laikais žengė pirmyn. Kad ir šių dienų žmogus turi būti ne tik mokslininkas ir intelektualas, bet lygiai ir humanistas.

KEISTI REIŠKINIAI MĖNULYJE

Garsiojo Lowell observatorijoje, Arizonoj, jau kuris laikas, kaip astronomai atidžiai tyrinėjo smulkausias mėnulio paviršiaus detales su didžiuoju 24 inčų refraktorium ir piešia tikslus jo žemėlapius JAV karo aviacijai. 1963 m. spalio 29 d. vakare prie šio darbo bedirbą astronomai James A. Greenacre ir Edmard Barr stebėjo kraterio Aristarchus rajoną. Netikėtai pirmasis iš jų pastebėjo dvi rausvai oranžinės spalvos dėmes. Antrasis stebėtojas, pažvelgęs per teleskopą, irgi patvirtino tą patį. Po kokių penkių minučių stebėtojai pamatė trečią tokios pat spalvos dėmę ant paties Aristarchus kraterio briaunos iš vidaus pusės. Pirmoji dėmė buvo eliptinės formos, apie 1½ mylios pločio ir apie 5 mylių ilgio. Kita buvo mažesnė ir apvali apie 1½ my-

lios skersmens. Trečioji dėmė ant Aristarchus briaunos buvo irgi apie 1½ mylios pločio ir apie 11 mylių ilgio. Dėmės truko 20 minučių ir vėliau visai išnyko.

Stebėtojams neužteko, deja, laiko foto kamrai paruošti, tad šis reiškinys taip ir liko nufotografuotas. Tačiau dėmių pozicijos tiksliai nustatytos ir visas stebėjimas tinkamai užfiksuotas. Astronomai pasiryžę dabar laikyti nuolat paruoštą foto kamerą, kad netikėti ir laikini mėnulio paviršiaus reiškiniai nepraeitų filmos nepačiupti.

Ir jau gautomis žiniomis lapkričio 28 d. vėl pastebėtos ružavos dėmės ant Aristarchus kraterio briaunos. Jas stebėjo šį kartą keturi astronomai su tuo pačiu Lowell observatorijos teleskopu.

A. R.

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Atsargiai ir pavyzdinčiai tvarkosi jau 40-ti metai. Nuo 1924 metų Chicago Savings laikosi sveikos investavimo politikos. Per 40 savo veiklos metų ji niekad nesustojo mokėjusi dividendus savo taupytojams. Šios bendrovės vadovybė ir šiandien tęsia tą pačią atsargią bet protingą santaupų administravimo politiką.

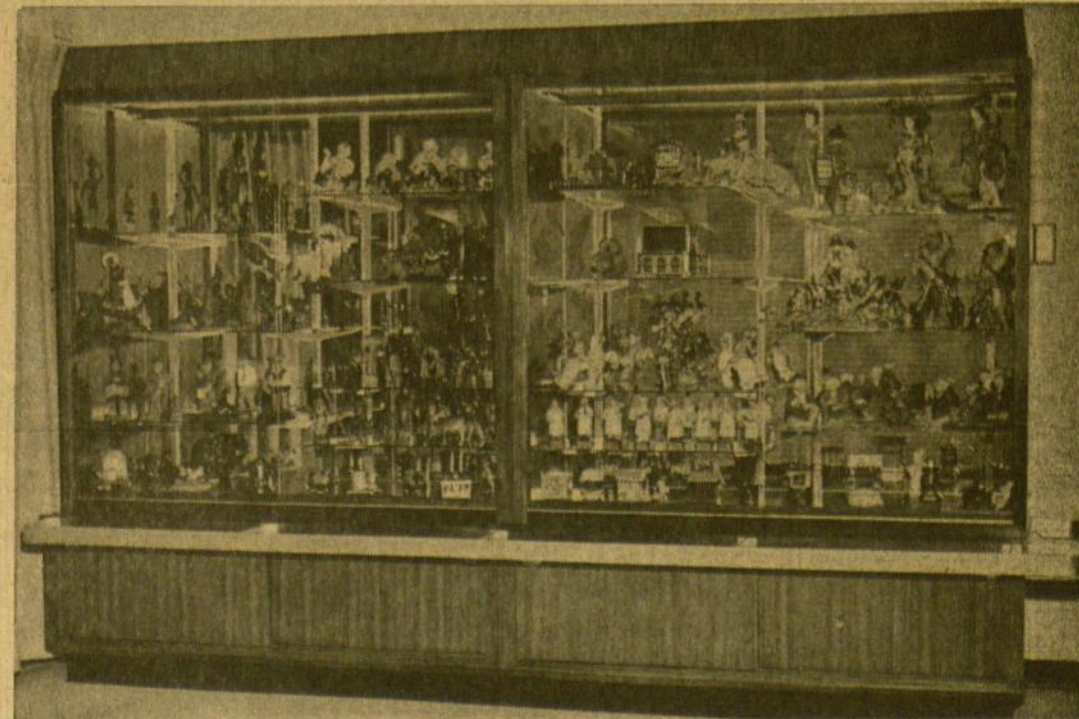

Dabar laikas pirkti arba statyti gyvenamus namus, kol kainos vėl nepradėjo kilti. Per paskutinius porą metų kainos žymiai sumažėjo, bet šis sumažėjimas yra tik laikinas. Žinoma tvirtina, kad ateinančiais metais kainos ir vėl pakils. Jos gali būti dar aukštesnės, negu buvo prieš porą metų. Chicago Savings bendrovė gali padėti Jums įsigyti naują, gerą ir puikų namą. Viršuje esančiame paveiksle matoma namų galitė pirkti jau pastatytą arba pa-našų namą galite užsakyti pagal savo planus ir nurodymus.

CHICAGO SAVINGS & LOAN BENDROVĖ, 43 milijonų dolerių finansinė įstaiga, namų perkantiems ar statantiems žmonėms yra pilnai pasiruošusi duoti morkėčių prieinamiausiomis sąlygomis, lengvais mėnesiniais išmokėjimais. Susidomėjusius kviečiame atvykti į Amerikos Lietuvių sostinės centrą — Marquette Parko apylinkę, į CHICAGO SAVINGS & LOAN BENDROVĖ ir susitarti dėl paskolos.

Paveiksle matome taupytojus darbo dienomis atvykusius į Chicago Savings įstaigą. Toki vaizdai įstaigoj matosi kasdieną. Žmonės čia ateina įvairiausiems reikalais. Be paprasto taupymo Chicago Savings bendrovė teikia taupytojams įvairiausių patarnavimų. Pas mus galima depozituoti gautus čekius, apmokėti būtiniausias sąskaitas, įsigyti pašto ženklų, taupyti vaikų mokslinimui, senatvei, Kalėdoms, vakacijoms ir kitiems tikslams. Tūkstančiai naudojami šiais patarnavimais. Kodėl nepabandyti jais pasinaudoti ir jūs.

Taupūs žmonės negema. Taupiais jie išauklėjami. Jeigu tėvai iš mažens vaikų nepratus būti taupiais, tai jie visą gyvenimą bus išlaidūs. Taupius žmonės lengviau gyventi, negu išlaidiems. Taupūs vaikai visuomet dėkingi tėvams už išmokymą ir įpratimą taupyti.

Didelio susidomėjimo kelia Chicago Savings patalpose esančios įvairios gabų rankų darytos statulėlės, manekėnai ir dėžutės pinigams taupyti. Ypač jomis domisi vaikai ir jaunuoliai. Yra tėvų, kurie kelis kartus turėjo atvesti savo vaikučius, kad dar kartą parodytų didelę daugybę įvairiausių įdomybių. Tėvams apsimoka parodyti vaikučiams šias įdomybes, nes tik šitokiu būdu jie susidomi ir patys įpranta taupyti. Uželkite patys į mūsų įstaigą ir atsiveskite savo vaikus. Nesigailėsite!

Marquette Park — Amerikos Lietuvių Sostinėje

6245 SO. WESTERN AVE., CHICAGO 36, ILLINOIS

GRovehill 6-7575

Chicago Savings & Loan Association žymesniųjų krašto finansinių įstaigų tarpe yra viena stipriausioji, saugiai ir pavyzdinčiai tvarkanti savo įstaigos reikalus. Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia įstaiga, bet dedame pastangas visuomet teikti geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams, ir siekiame visada būti stiprūs finansinškai. Chicago Savings

bendrovė per visus 39 savo gyvavimo metus visuomet yra išmokėjusi savo taupytojams pilną taupomą sumą ir niekad nėra mokėjusi mažesnius, kaip 3% dividendus, tuo tarpu kai daugelis finansinių įstaigų yra mokėjusios tik 2% dividendus arba net mažesnius.

Štai nariams teikiamas mūsų pilnas patarnavimas:

HANDY HOURS

Monday 12:00 P.M.-8:00 P.M.
Tuesday 9:00 A.M.-4:00 P.M.
Wednesday .. Closed All Day
Thursday 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Friday 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Saturday 9:00 A.M.-12:00 P.M.

4 ½%

Anticipated Dividend on Investment Accounts

- Vacation Club
- College Bonus Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- Christmas Club
- Insured Family Savings
- Notary Public Service
- All types of Insurance
- Free community rooms for your organization meetings
- Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members
- U. S. Postal Stamp Machine Service
- Sell and redeem U. S. Bonds
- Two large free parking lots
- Drive-in Window
- Save-by-Mail Kits
- Travelers Checks
- Safe Deposit Boxes

• Kun. dr. Tomas Žiuraitis, **DER MENSCHEN ALS PROBLEM**, atspaudas iš specialaus leidinio, skirtas pagerbti Ildefonso Betschart, Muenchenas 1963 m., 21 psl. Autorius sprendžia žmogaus asmenybės problemą integraliosios kultūrinės tikrovės šviesoje.

Šią problemą nagrinėdamas, autorius peržvelgia ankstybesnes ir naujias sroves, pvz. egzistencializmą, panaudoja naujausią literatūrą, pvz. raštus Berdiajevo, Auerio, Maritaino, Guardini, Marcel, gretindamas jų mintis su tradicine Sv. Tomo filosofija. Įtraukia ir lietuvių autorių mintis, kaip prof. J. Salkauskio, dr. A. Maceinos, dr. A. Paplauskio - Ramūno. Rašo preciziškai ir suglaustai.

(J.Pr.)

• Kun. dr. Jonas Bičiūnas, **DOCTRINA ECCLESIOLOGICA S. ROBERTI CARD. BELARMINI CUM ILLA JOANIS CARD. DE TURRECREMATA COMPARATA**, Roma 1963, Officium Libri Catholici leidinys, 70 psl.

Visuotinam Bažnyčios suvažiavimui svarstant Bažnyčios esmės klausimus, darosi aktuali ši mūsų lietuvių lotynų kalba parašytoji studija, kurioje lyginama didžiojo teologo kard. R. Belarmino (1542—1621) Bažnyčios samprata su kard. J. de Turcrematoes, kitaip žinomo Torquemados (gyvenusio Ispanijoje 1388—1468). Autorius praveda palyginamąsias paraleles abiejų teologų tekstų Bažnyčios esmės klausimais ir plačiau nagrinėja jų pažiūras į Bažnyčios prigimtį, narius, žymes, savybes, mistinio kūno sąvoką, Bažnyčios hierarchiją, monarchinę Bažnyčios santvarką, popiežiaus primatą, popiežiaus galią dvasiniuose dalykuose, mokymo neklaidingumą, jurisdikcijos kilmę, popiežiaus galią laikinuosiuose dalykuose; pagaliau palygina abiejų autorių pažiūras į visuotinius Bažnyčios susirinkimus. Panaudojami gausūs šaltiniai ir plati ankstybesnioji ir naujoji literatūra. (J. Pr.)

• **AIDAI**, 1963 m. gruodžio mėn. Nr. 10. Šis baigiamasis vienerių metų žurnalo komplekto sąsiuvinis pradėdamas Antano Maceinos straipsniu "Kultūros prasmė krikščionybėje", keliančiu visą eilę kampuotai aktualių problemų. M. Braukas kruopščiai atskiriu straipsniu aptaria anglų kalba išėjusią didelės reikšmės kolektyvinę knygą "Government, Law and Courts in the Soviet Union and Eastern Europe". General Editors Vladimir Gsovski and Kazimierz Grzybowski. Vol. 1—2. Atlantic Books New York, Frederick A. Praeger 1959. XXXII, XV, 2067 p. Vincas Maciūnas tęsia studiją "Pluoštas dokumentų apie Antaną Strazdą". Numerio grožinė literatūra — pora V. Slaito eilėraščių ir K. Barėno novelė. Apžvalginėje dalyje B. Ciplijauskaitė rašo apie vokiečių romanistą Alfredą Andersch, Titas Alga recenzuoja premijuotąjį A. Mackaus poezijos rinkinį, Domas Jasaitis aptaria A. Tulio kūrybą, Pr. Paulukonis rašo apie kan. A. Steponaičio atsiminimus ir J. Audėnos prisiminimą VLIKO dvidešimtį. Numeris iliustruotas lietuvių liaudies skulptūrų nuotraukomis.

• **ATSIUSTA PAMINĖTI ATEITIS**, 1963 m. gruodžio mėn. Nr. 10. **LUX CHRISTI**, 1963 m. gruodžio mėn. Nr. 4 (48). **SALTINIS**, 1963 m., gruodžio mėn. Nr. 6 (13).

FILMŲ ĮVAIRUMAI

STASE SEMENIENE

Ispūdingas Kardinolas

Kažkas Hollywoode paklausė Otto Preminger, pasirodusio parodyti savo naujausią filmą "The Cardinal", ar kartais katalikai neprotestuos prieš jo pastatymą. Atsakė Preminger: "Aš buvau ypatingai atsargus. Turėjau pasaulietį kataliką patarėju nuo filmo pradžios ligi pabaigos. Tačiau atsiminkite tai, kad sukau tik filmą, o ne dokumentą, ne paskaitą apie katalikų teologiją".

Filmo pasaulinė premjera įvyko gruodžio 11 d. Bostone. Joje kardinolas Richard Cushing, Bostono R. katalikų arkivyskupas, susirinkusiai 1,500 asm. publikai Saxon teatre rekomendavo filmą, kaip išskirtiną bei pamatytiną visiems. Jis taipgi pastebėjo, kad filmas pastatytas pagal Henry Morton Robinson romaną "The Cardinal", ir todėl jo kairios scenos yra daugiau literatūrinės, nebūtinai imtos iš gyvenimo tikrovės.

"The Cardinal" yra drama apie vieną jauną amerikietį kunigą iš Bostono ir jo nueitą kelią savo pašaukime, pasiekiant aukštojo pripažinimo — išrinkimo į kardinolų kolegiją. Taipgi paliečiamas socialinis bei politinis gyvenimas 1920 m. ir 1930-tais metais.

Filmuojant, gamintojas - režisierius Otto Preminger susilaukė nuosirdžiausio kooperavimo Vatikane, nežiūrint kai kurių nuostabų keliančių kontrolversinių vietų filmo tekste, paliečiant kai kuriuos katalikų tikėjimo aspektus. Filmas buvo sukamas Romoje, Vienoje ir Bostone, Naujojoje Anglijoje.

Tom Tryon, turįs titulinę rolę, reikalaujantį iš jo "pasenti 23 metais", buvo parinktas paties Premingerio, nors Columbijos studijos vadovai buvo tam

priešingi. Savaime aišku, jie norėjo "didesnio vardo" žvaigždės. Daugelis žvaigždžių pretendavo tokiai reikšmingai rolei, pusė tuzino jų buvo išmėginti, bet Tryon laimėjo. Ir žiūrovai sutiks, kad Preminger parodė tuo puikiausią nuojautą. Tom Tryon labai tinkamas kunigo Fermoyle rolėje, vietomis nepaprastai spalvingas, rimtas ir užsigrūdinęs jaunas vyras.

Pirmos rūšies aktorėmis pasirodė Carol Lynley ir Romy Schneider rolėse, reikalaujančiose ne eilinio vaidybinio lankstumo.

Kitose rolėse vaidina žinomieji: John Saxon, John Huston, Burgess Meredith, Raf Vallone, Tullio Carminati, Bill Hayes, Ossie Davis ir kt.

Visas filmas turi didingų momentų, bet yra nemaža ir gan stambių kristelėjimų.

Pastatymas yra taip didingas, kad jo pagaminimui, tikriausiai, buvo išleista keletas milijonų. Tačiau Preminger laiko tai paslaptyste, nes "girtis, kiek milijonų kainavo filmas", jis laiko labai "menku skoniu". Jis galėtų pasigirti net stebėtinai trumpu laikotarpiu, per kurį buvo susuktas filmas. Toks kolosalinis filmas, atrodytu, turėjo būti sukamas metus ar net dveju, jis buvo užbaigtas per 70 dienų, net 5 dienom ankščiau, kaip buvo užsibrėžta.

Chicagoje pradėtas rodyti Kaldų švenčių dienomis, eina dar ir dabar miesto centre. Patartinas pradėti žiūrėti nuo pat pradžios, nes, anot paties Preminger, "jei pačioje pradžioje bus pavėluota 15 min., jau bus nesuprantama, apie ką eina reikalas". Filmas tęsiasi beveik trejetą valandų be jokios pertraukos. Tik suaugusiems.

K. Zoromskis

Zvejų laivai

DAIL. K. ŽOROMSKIS VISOS AMERIKOS TAPYBOS IR SKULPTŪROS 159-toje PARODOJE

Tokių vardu paroda buvo atidaryta š. m. sausio 15 Philadelphiaje, The Pennsylvania Academy of the Fine Arts. Šios institucijos parodos skaitomos labai aukšto lygio Jungtinės Amerikos Valstybėse. Akademijos patalpos yra Philadelphia miesto centre, Broad and Cherry gatvių kampe.

Šios (59-tosios) parodos organizavimas buvo pradėtas 1963 m. rugsėjo mėnesį. Mažiau žinomi dailininkai buvo spaudoje kviečiami prisijusti sa-

vo darbų pavyzdžius iki spalio 1 d. Žinomus dailininkus jūrų komisija parodon surinko per jų dailininkų studijas ir per jų galerijas. Ieškant tapinių, buvo padaryti 64 vizitai meno galerijoms ir žinomų dailininkų studijoms, pasiūti 186 paraginimai; atrenkant skulptūras, reikėjo 28 vizitų ir 105 paraginimų.

Spalio mėn. 1 d. pradinė ju-1963 m. rugsėjo mėnesį. Mažiau žinomi dailininkai buvo spaudoje kviečiami prisijusti sa-

LIETUVIŲ PREKYBOJE T E R R A

3237 West 63rd St., Chicago 29, Ill., tel. 434-4660

Gintaras, puošmens ir brangenybės, lietuviškos knygos ir muzikos plokštelės, kristalas, stalo sidabras, japonų ir bavarų porcelano servizai, meniškieji odos dirbiniai ir d. kt.

septynis tūkstančius darbų iš mažiau žinomų dailininkų. Iš to skaičiaus buvo atrinkta 316 tapybos ir 130 skulptūros darbų svarstyti lemiama parodos jūry komisijai. (I tą skaičių neįeina kvietieji.)

Gruodžio 19 d. 1963 m. parodos jūrų komisija rado tinkamais šiai parodai 52 tapybos ir 41 skulptūros darbus. Į šį 52 skaičių pateko ir mūsų dail. K. Zoromskis.

Su šiuo laimėjimu dail. K. Zoromskis yra pirmasis lietuvis tapytojas, patekęs į šio vardo parodą per visą 159 Pennsylvania Academy parodų istoriją.

159-toje parodoje dalyvauja iš viso 285 dailininkai su 285 darbais: tik po vieną darbą kiekvienas. Tame skaičiuje 192 kvietieji.

Iš pačių didžiųjų parodoje dalyvauja: Jacques Lipchitz, Ben-Shahn, Stuart Davis, Joan Mit-

ŽIEMINIŲ LANGŲ IR DURŲ

- STAINLESS
- ALUMINUM
- NYLON-VINYL
- RAUDONMED.
- PUSU
- SPALVOTO
-
- GARANTUOTI VISI DARBAI
-
- 14 metų pulkios darbuoties

Nemok. apkainavimas tel.:

CL 4-4600

A-1 MODERN HOME
4516 S. Washtenaw Ave.

DRAUGAS, šeštadienis, 1964 m. sausio mėn. 25 d.

7

MOVING

Apdraustas perkraustymas įvairių atstumų

A. VILIMAS

3415 S. Litanica Ave.
Tel. FRontier 6-1882

J. F. EUDEIKIS

LAIOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYs MODERNISKOS KOPLYCIOS

4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2

4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

Laidotuvių Direktorai MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYs MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

Petkus

TEVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYs MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero, TOWNhall 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAIOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorų Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET

Tel. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd PLACE

Tel. VIRginia 7-0672

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE

Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE

Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-1138—1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL.

Tel. OLympic 2-1003

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų

2443 WEST 63rd STREET

Telef. PR 8-0833

PR 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3911 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste

Telef. — CEDarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

Skaitykite ir platinkite dienr. Draugą.

PAVASARIUI ateinant LAIKAS svarstyti JŪSŲ nuosavybės klausimus

Čia jums pagalbą gali ateiti

Standard Federal SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Jau nėra per anksti pradėti darytis dėl jums tinkamo namo ar planuoti taisydamą jūsų turimo namo.

Paskolos namams įsigyti gali būti duodamos iki 90% nuo namo vertės išsimokėtinai iki 30 metų.

Paskolos duodamos iš žemiausio galimo procento.

MORGICINĖS PASKOLOS jums laisvai leidžia:

— Papildomai skolintis bet kuriems jūsų svarbiems reikalams, skolos suma vėl pakeliant iki originalės jūsų pirmo morgičiaus sumos.

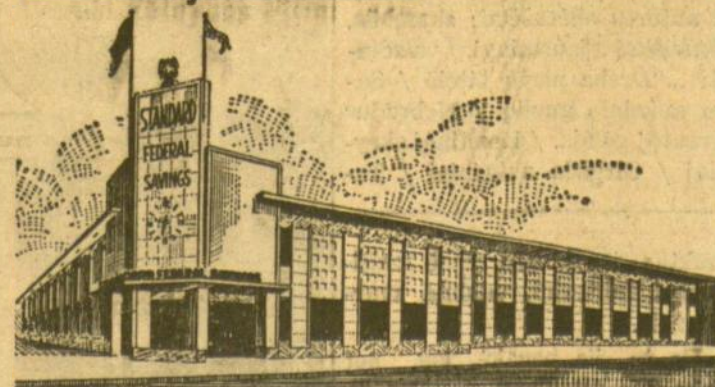
— Daryti papildomus mokėjimus pirmyn.

NAMAMS TAISYTI paskolos gali būti duodamos iki 5 metų išsimokėjimui ir be jokių jums papildomų skolinimosi išlaidų.

Teiraukitės asmeniškai arba telefonu VIRginia 7-1141.

JUSTIN MACKIEWICH,
Valdybos Pirmininkas

JUSTIN MACKIEWICH Jr.,
Prezidentas

Chartered and Supervised by the U.S. Government

4192 ARCHER AVE.

CHICAGO 32, ILLINOIS

VI 7-1141

DARBO VALANDOS:
Pirmad. 9 iki 8 val. vak.
Antradi. 9 iki 4 val. vak.
Trečiadien. — nedirbama.
Ketvirtadi. 9 iki 8 val. vak.
Penktadi. 9 iki 4 val. vak.
Šeštadi. 9 iki 12 val.

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 3321 S. Halsted St., Chicago 8, Ill., Tel. CL 4-5665

Nauja vadovybė mylinčioms širdims

Vargo pagimdyta, ašarų išauginta draugija

Sausio 17-tą dieną, 8 val. vak., Jaunimo Centre įvyko metinis Lietuvos Dukterų dr-jos susirinkimas. Pirmininkė Bronė Dikienė paprašė kun. dr. F. Gurecką pradėti susirinkimą invokacija.

"Duok Dieve, kad ašaros, kurias nušluostome, būtų vargo ašaros ir kurias išspaudžiame — būtų džiaugsmo", buvo trumpai, bet reikšmingi draugijos steigėjo žodžiai.

Susirinkimą pravesti buvo pakviesta Stasė Semėnienė, o sekretoriauti K. Leonaitienė.

"Prieš trejus metus gausioje lietuviškų organizacijų šeimoje gimė mažytė, silpnutė ir tarytum niekam nereikalinga dukrelė — Lietuvos Dukterų draugija", pasakė pirmininkaujanti St. Semėnienė savo įvadiniam žodyje.

Pirmieji draugijos veiklos skatintojai buvo Lietuvos konsulatų Chicagoje ir vysk. V. Brizgys. Šiandien į ją kreipiamasi su tiek daug prašymų, reikalų ir pasiūlymų, kad nebeįmanoma visko įvykdyti. Lietuvos Dukterų draugija tapo gerai žinoma ir gerbiama lietuvių visuomenėje organizacija.

Į susirinkimą atsilankė ne vien tik gausus narių skaičius, bet taipgi ir aštuonios viešnios. Susirinkimo pirmininkei paprašius jų atsistoti, susirinkusios narės pasveikino viešnias nuoširdžiu plojimu. Visos viešnios iš susirinkimo išėjo narėmis. Tai yra nepaprastai džiuginantis reiškinys, kad narių eilės didėja.

Bronė Dikienė savo metiniame pranešime trumpai suminėjo atliktus darbus bei sušelpusius asmenis. Br. Dikienė, iš trejų dr-jos gyvavimo metų, pirmininkavo pirmaisiais ir trečiaisiais metais. Ji tą užgimusį kūdikį suvystė ir pastatė ant kojų. Pirmininkė pastebėjo, kad tik šiemet draugija parodė savo tikrąjį veidą. Pirmaisiais metais draugija buvo silpna ir nežinoma, ir veiklai kelią rodė tik širdis. Tačiau, kuomet širdis lyg žibintas apšviečia taką, paaiškėja daug dalykų, kurie kitu atveju pasilieka gyvenime nepastebėti.

Kun. dr. F. Gureckas papildė pirmininkės pranešimą, pasveikindamas, kad 1963 metai buvo ne tiek gausūs susirinkimais bei posėdžiais, bet buvo ypatingai derlingi savo gražiais šalpos darbais. Šalpos įsibėgėjimas yra didelis ir stiprus.

Draugijos garbės pirmininkė Juzė Daužvardienė prilygino Lietuvos Dukterų draugijos veiklą prie Šv. Rašto stebuklo, pagal kurį penkiais kepalėliais duonos buvo pavalgydintos alkanos minios. Draugija, turėdama labai ribotas pajamas, iš savo kuklaus izdo remia jau gana didelį skaičių į vargą patekusių lietuvių.

Irena Railienė, kuri nuo pat draugijos įsikūrimo pavyzdinčiai veda izdą, padarė finansinį pranešimą. Revizijos komisijos akta, perskaitė Antanina Norkienė, Ona Dauksienė pateikė loterijos apyskaitą, padėkodama narėms už nuosirdų bendradarbiavimą, platinant bilietus.

Į 1964 metų valdybą buvo išrinktos: dr. Alina Domanskienė,

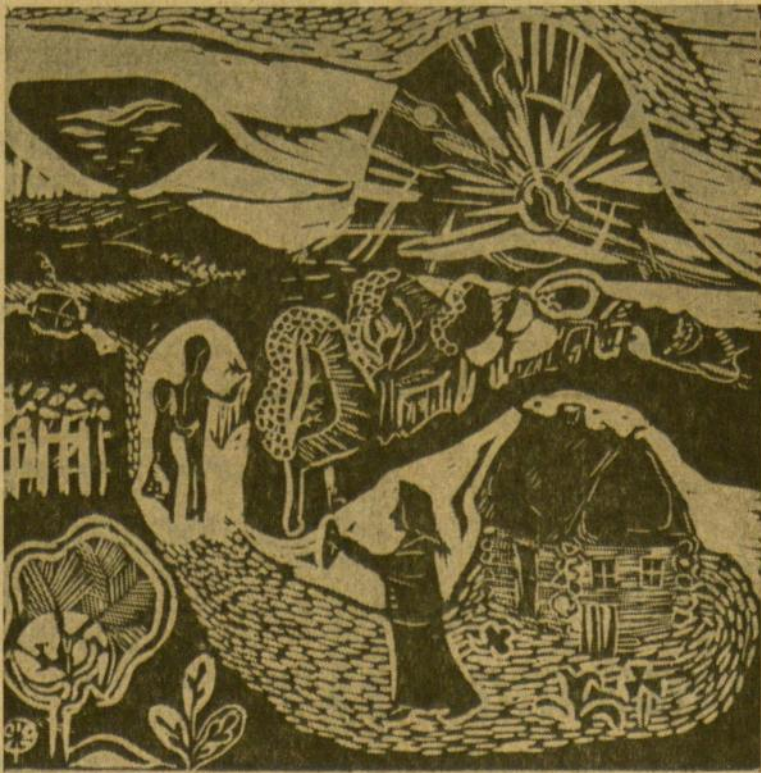
nė, Elena Kučiūnienė, Irena Railienė, Emilija Kielienė, Stasė Stočkutė, Brigita Perry ir Antanina Vepštienė.

Dr. Alina Domanskienė 1962 metais buvo draugijos vicepirmininkė, o dabar naujoji pirmininkė. Ji pasižymi ryžtingumu bei darbštumu ir tikimasi, kad jos rankose draugijos veikla gražiai klestės.

Bronė Dikienė pasveikino naują valdybą ir padėkojo praeitų metų valdybos narėms už bendradarbiavimą.

Susirinkimas buvo užbaigtas draugišku pasišnekučiavimu prie kavutės, puščio ir skanumynų, kuriuos paruošė Sofija Tolušienė.

O. D.

Janina Marks

Atsisveikinimas

IŠ MOTERŲ PASAULIO

* **Lietuvių Dukterų dr-jos** metiniame visuotiniame susirinkime sausio 17 d. naujai išrinkta valdyba pasiskirstė pareigomis sekančiai: pirmininkė — dr. Alina Domanskienė, vicepirmininkė — Elena Kučiūnienė, sekretorės (archyvo ir korespondencijos) — Kielienė ir Stasė Stočkutė, izd. — Irena Railienė, narės — Brigita Perry ir Antanina Vepštienė. Revizijos komisija: Antanina Norkienė, Antanina Urbuitienė ir Nijolė Vengrienė.

* **Antanina Dambrauskaitė - Rodgers**, buv. Lietuvos operos solistė, buvo pasveikinta Kalėdų švenčių proga Lietuvos Dukterų dr-jos, pasiūnčiant jai ir piniginę dovaną. Ji padėkojo ir atsakė jaudinančiai jautriu laišku. Daugelis josios draugų bei pažįstamų kreipėsi į minėtą draugą, prašydami sol. A. Damb-

Rūkančios moterys gimdo mažus kūdikius ir per ansti

Prof. dr. Paul B. Underwood, Jr., iš Charleston, S. C., metiniame šio krašto ginekologų bei akušerių susirinkime Washington, D. C., paskelbė savo tyrimų rezultatus, būtent: juo moteris daugiau rūko, juo josios kūdikiai gimsta mažesni ir per anksti. Profesorius stebėjo 4,440 moterų, atstovaujančių 16,000 gimdymų tarp 1960 ir 1962 metų. Tos moterys buvo paskirstytos į dvi grupes: rūkančias ir nerūkančias. Rūkančios moterys buvo suskirstytos grupėmis pagal surūkomų cigare-

Ne vienam kultūrinių parengimų lankytoji ši poetė pažįstama iš gražiai paskaitytų turiningų eilėraščių, ir todėl su dideliu džiaugsmu pasitinkama jos 75 poezijos kūrinių pluoštas, išleistas atskira knyga "Vynuogės ir kaktusai". Joje autorė užsirekomenduoja ne kaip saldi debutantė, bet brandi, autentiška kūrybinėmis mintimis, savo gyvenimo "vynuogėmis ir kaktusais".

Skambumas ir tapyba

Poezijos turinys paskirstytas į keturias temas: Tu esi gerasis mano draugas, Motinų laišakai, Australija, Australija ir Tėvo kapas.

Jei ankstyvesnioji poezija sąmoningai ar nesąmoningai savo šaknimis siejosi su dailiąja liaudies kūryba ir žymėdavosi skambumu su daugiau ar mažiau kenčiančia logiška minties tėkme, tai visuomet tokia poezija buvo arčiausia muzikos, ir todėl pasaulyje yra tiek kompozitorių, kurie buvo įkvėpti poezijos kūrybinės garsų ugnies ir valkstė poetas į muzikos rūbus. Gi dabartiniai poetai, ieškodami naujumo ir minties laisvės, ima nusigrįžti nuo žodinio

skambumo ir visu svoriu linksta į kitą menų seserį — tapybą. Jų eilėraščiai — tai tapyba žodžiais — realistinė, abstraktinė — kokia tik benorėtum, bet laisva, niekieno nevaržoma, kaip dailininko, išskyrus formą. Todėl kompozitoriai tokioje situacijoje gal pasigies tradicinės poezijos, o dailininkas — pasikaitės modernią eilėraščių — galės tiesiai ji išreikšti dažais.

Liaudiškumas ir psalmiškumas

Čia rašančiai drįstant skirti didelę dalį Svabaitės eilėraščių į žodinės tapybos puikius paveikslus, tenka pastebėti, kad autorės poezijos šaknys dar neatskilusios nuo gyvybinių poezijos versmų — liaudies eiliuotos kūrybos. Ypač tai ryšku Motinų laišku skyriuje. Autorės pamėgtoje tapybinio žodžio ir liaudies motyvų sintezėje — yra pasigėrėtinais žavingų posmių, šaukiančių net kompozitorių dėmesio! Gi pirmojo poezijos skyriaus — Tu esi gerasis mano draugas — kur autorė dažniausiai kalbasi su savo Kūrėju Viešpačiu — jos poezijos šaknis jauti senovės religinių psalmių epochos gelmėje — atvestas į mūsų dienas — kone ta pačia anų laikų maldų forma. Pvz. eilėraščiuose Paprastųjų kalba ir Neužaugos malda autorė sako: "...Viešpatie... aš kalbėsiu Tau savo gyvenimu ir kasdienybės trapumu, / Nes leidai mane vienišą ir skaudžią, / Kaip žemės gilumą... / Čia aš šaukiu Tave sielos balsu, / Nes mano gerklė sausa ir liežuvis / Neistaria žodžio". Psalminiu surrealizmu skamba Epitafinio triptiko antras numeris: "...Piktažodžiavimų virtinė, / Puolimo valandoje / Aš spūviau / Tavo veidą, / Kad galėčiau Tave pasiekti, / Būti arčiau... / Nes man davei kūną — nuodėmę / Ir sielos tamsią bedugnę; / Tad priimk mane tokį, / Koks iš tikrųjų esu...". Gi perskaičius ark. dr. J. Skvirecko išleistą 1949 m. Psalmyną (vertimą), randi nuostabų religinių psalmių kūrėjų idėjinį, forminį bei išraiškinį artumą. Anaipol, čia nėra metamas šešėlis poetės šios rūšies eilėraščiams — tai tik norėta paryškinti poetiškų sielų kreipimąsi į Viešpatį, beveik per visus amžius, sutinkančius psalmėse.

Tačiau ir šių temų kūriniuose Svabaitės kūryboje yra vien jos, saviti, perleisti per jos kūrybinę prizmę: "Jei prikelsi, perplessk rūbą / Susiūk. Sulaužytom rankom / Mes nešim žvakes. / Bus liūdna ir graudi mūsų procesija / Į Tave". Panašus psalmiškas poetės santykavimas su Viešpačiu, išreikštas trumpo, kieto žodžio vaizdu, yra tikra naujenybė moteriškos kūrėjos poezijoje. Jis, atrodo, įkvėptas tremtinio nedalios ir todėl ypač artimas tai išgyvenančių širdims.

Šiltieji motinų laišakai ir realioji Australija

Kaip minėjau, Motinų laišakai — bene šilčiausi ir nuoširdžiausi autorės eilėraščiai: skambūs, esenciškai jausmingi, vaizdingi: "...Dreba pievų bitelė / Savo auksinio guolio / Nebradus išrautoj gėlę... / Kraitinėj skrynioj / Girgžda auksiniai / Ta-

daiktas, jog ir kiti, ypač maitinimosi faktoriai, vaidina svarbią rolę.

Be to, jis pasakė, jog per ankstyvų gimdymų skaičius didėja, kai nėščios moterys rūko. "Per ankstyvų gimdymų skaičius yra tiesiai proporcingas per parą surūkomų cigarečių kiekiui", pasakė dr. P. Underwood.

J. Gs.

Julija Švabaitė

AR TU ATLEIDI MAN...

Akmenio dulkę suspaudžiau delne —
Suskaudo jautrūs pirštai.
Šiltoje dulkėje radau aš tave,
Mylinčią tėvo širdį...

Ar tu matai mane, tėve?
Ar tu atleidi man.

Ant tavo veido akmenio
Apsivyniosiu
Tamsiom samanom,
Lauko rožėm, vijokliais,
Šintametėm alyvom...

Ar tu atleisi man?
Ar tu atleidi man...

vo kasų linai... Siltas pieno lašelis / Kaip ašarėlė / Veideliu nudraskė... Australija, Australija / Atidaviau pasauliui / — Naują pavasario žiedą / Supa vėjas pietų. / Jo kojeles mažasias / Glosto pievų takai, / Krin ta žemėn blizgėdami / Vyturėlių sparnai... Panašūs posmai, tarsi išdaiginti iš liaudies dainų kraujo ir paruošti kompozitorių, plunksnai prašosi melodinio rūbo, kad būtų ne vien deklamuojami, bet ir dainuojami!

Pėdos žiemos vienuomoje

Neabejotinai, kiekviena jautri tikrai poezijai širdis ras šiame skyrelyje apšviesti nepozuotos, neišrastos ir neatrastos, bet tikros poezijos. Panašiai nuoširdžiai, bet jau daugiau originaliai egzotiškai "žodiniiais dažais" piešia autorė Australiją / Berželio skaudžių šakų / Sulos — ašarų upės... (Aiškiai, visiems suprantama, savo gimtos Tėvynės!..)

Nuotrauka Vytauto Maželio

DABAR TIK SUPRANTU

Dabar tik suprantu, kodėl nesidžiaugel, Nedainavai mums niekada, Parugėmis vedžiodamas, Ant stiprių rankų nešdamas, Nepakėlei galvos...

Tau kojas grumstai pamušė,
Kraują tavo akių
Į šaltinius išliejo,
Kad tik sugrįžtu
Upės vaga...

AŠ BĖGAU PASKUI TAVE

Aš girdėjau tavo giedojimą —
Juoda paukštį liūdnam valcare,
Ir aš bėgau paskui tave,
Garsiai raudodama...

Perskrodė medžių širdis
Mano vaikiškas riksmas.
Ak, jau niekada, niekada, tėve,
Aš tavęs nepaliksiu!

ARIMUOS

Nuleidę galvas ilsisi arkliai,
O aš supuos ant jauno tėvo kelių:
Jau pusryčiai, tėveli,
Dar pailsėk,
Dar pasidėk!!!

Saulėlė glosto lygumas,
Garuoja tamsios vagos.
Sarmoja tėvo antklaid.
Sūrus nukrinta lašas
Ant mano šilto delno...
Kokios stiprios tavo rankos,
Platus, dideli pirštai!
Mano, va, koki delnai,
O tavieji kaip kalnas!..

(Iš knygos "Vynuogės ir kaktusai")

Skulptūriškai ryškų tėvo tema

Stipriausią poetinį vaizdą autorė sukuria Tėvo kapo skyriuje. Tėvo tema poetės eilėraščių pluošte yra jos subtilaus poetinio pastabumo bei nemeluoto jausmingumo vaisius. Ne ties tėvo kapu ji atsimena savo tėvą. Ji vynioja jo atminimą nuo kūdikystės dienų, lakstydama paskui jį arimus: "...Kokios stiprios tavo rankos, / Platus dideli pirštai! / Mano, va, koki delnai, / O tavieji kaip kalnas!..". Toliau poetė jausmingai apdainuoja tėvo akis, rankas, darbus, dainas, savo buitį šalia, tėvo mirtį, kapą, bei jo dvasią. Šios poezijos grožio neįmanoma nupasakoti žodžiais — perskaičius visą knygą — šis paskutinis skyrius suskambės visai skirtinga kiekvienam skaitytojų jausmų melodija — nes, ar ne kiekvienas turime, ar turėjome tiek pat vertingą ir žavingą, bet gal niekad pakankamai nepastebėtą ir neapdainuotą tėvą?! O, kaip jis įdomus, pažvelgus į jį poetės akimis, jos žodžių skulptūroje: "...Vieną kartą ir tu dainavai... / Tik tą vieną pavasarį, / Mano jaunas tėve, / Juodo varno plaukais, / Baltais dantimis, / Plėšriom žemdirbio rankom..." Gi paskutiniame eilėraštyje — Tėvo kapas — poetė visuomet artima ir širdinga, kaip Motinų laišku skyriuje, prabyla liūdesiu visų vaikų, netekusių tėvo: "...Žaliuoja laukai, Tu jau niekad nesėsi... / Su tavimi nutilo / Gražioji mano vaikystė, / Ir aš savo džiaugsmą / Tavo rankas / Raudodama užkasiau..."

Aplamai, šio rinkinio eilėraščiuose yra labai apstu tapybinio žodžio originaliai atvaizduota susijusi su poetės buitimi epocha, kurios dramatiniai tragiškas bei kitas problemas autorė brandžiai piešia, kalba ir dainuoja iš širdies į širdis.

Knygos aplankas yra atitinkamai skoningai papuoštas moderniu vynuogių ir kaktusų simboliu dailininkės M. Ambrozaitienės. Pati antraštė labai vykusiai vaizduoja poezijos turinį.

Julija Švabaitė, VYNUOGES IR KAKTUSAI. Išleido Lietuvos viškos knygos klubas. Spausdino "Draugo" spaustuve 1963 m., 4545 West 63rd st., Chicago, Ill. 60629. Kaina \$2.00. Gaudama Drauge.